

Program nauczania języka niemieckiego

**dla klas I-III
szkoły podstawowej**

Maria Szot
Barbara Starczewska

PL
Z-58
(2,2001)

Programy nauczania dla szkół podstawowych i gimnazjów
wydane nakładem Wydawnictwa Szkolnego PWN
i zatwierdzone przez Ministra Edukacji Narodowej
jako zgodne z założeniami reformy.

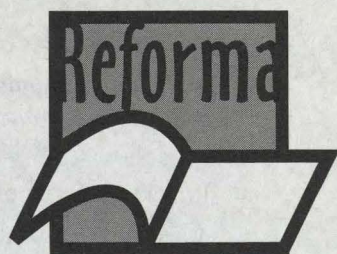
1. Mój świat. Program kształcenia zintegrowanego
w szkole podstawowej
2. Program nauczania języka angielskiego
dla klas I-III szkoły podstawowej
3. Program nauczania języka niemieckiego
dla klas I-III szkoły podstawowej
4. Program nauczania przyrody
w klasach IV-VI zreformowanej szkoły podstawowej
5. Eureka – program nauczania matematyki
w szkole podstawowej dla klas IV-VI
6. W rodzinie, w Polsce, w Europie – program przedmiotu
historia i społeczeństwo dla klas IV-VI szkoły podstawowej
7. Program nauczania języka angielskiego
dla klas IV-VI szkoły podstawowej
8. Świat człowieka – program bloku humanistycznego
dla gimnazjum
9. Program nauczania informatyki w gimnazjum
10. Program nauczania biologii w gimnazjum
11. Fizyka w gimnazjum. Program nauczania
fizyki i astronomii w gimnazjum
12. Eureka. Program nauczania matematyki w gimnazjum
13. Program nauczania języka rosyjskiego w gimnazjum i liceum
14. Program nauczania języka niemieckiego dla klas IV-VI szkoły
podstawowej z kontynuacją w gimnazjum w klasach 1-3

Georg-Eckert-Institut BS78

1 000 993 0

Program nauczania języka niemieckiego

**dla klas I-III
szkoły podstawowej**

Maria Szot

Barbara Starczewska

Wydawnictwo Szkolne PWN Warszawa 2001

Recenzenci:

prof. dr hab. Hanna Komorowska
mgr Milada Baranek

Projekt graficzny okładki i strony tytułowej:

Maryna Wiśniewska

Redaktor techniczny:

Maryla Broda

Ilustracje:

Anna Wielbut-Łepkowska

Konsultacja metodyczna:

Grażyna Migdalska

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
-Schulbuchbibliothek -

2005/704

Program dopuszczony do użytku szkolnego przez
Ministra Edukacji Narodowej pod numerem DKW-4014-7/99

Copyright © by Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o.
Warszawa 1999

PL
Z-58
(2,2001)

ISBN 83-7195-173-6

*Sztuka nauczania jest nie tylko sztuką rozbudzania ciekawości
w młodych duszach po to, żeby następnie ją zaspokajać,
ciekawość zaś żywa jest i zdrowa tylko w umysłach szczęśliwych.
Wiadomości, które gwałtem się wpycha do umysłu, tłumią go i duszą.
Żeby przetrwać naukę, trzeba przełknąć ją z apetytem.*

Anatol France

Spis treści

1. Metryczka programu	7
2. Założenia programu	9
2.1. Historia i miejsce powstania programu	9
2.2. Koncepcja pedagogiczna leżąca u podstaw programu	9
2.3. Charakterystyka użytkowników	10
2.4. Warunki realizacji programu	11
2.4.1. Ogólny opis warunków realizacji programu	11
2.4.2. Zadania szkoły	11
2.4.3. Podstawowy warsztat pracy nauczyciela oraz wyposażenie ucznia	11
2.4.4. Dodatkowe materiały przydatne na zajęciach z języka niemieckiego w klasach I-III	12
2.4.5. Kompetencje nauczyciela	12
2.4.6. Rola i zadania nauczyciela	13
2.4.7. Zadania rodziców	13
3. Cele nauczania języka niemieckiego w okresie wczesnoszkolnym	14
3.1. Cele ogólne programu	14
3.2. Szczegółowe cele językowe	14
3.3. Cele wyróżniające program spośród innych programów autorskich	16
4. Materiał nauczania	17
4.1. Funkcje komunikacyjne	17
4.2. Zakresy tematyczne	17
4.3. Sytuacje	17
4.4. Grupy leksykalne i struktury gramatyczne – proponowany układ	18
5. Procedury osiągnięcia celów	20
5.1. Metody pracy	21
5.2. Formy pracy	21
5.3. Techniki nauczania	21
5.3.1. Przykładowe techniki nauczania wymowy	21
5.3.2. Techniki nauczania słownictwa	22
5.3.3. Techniki rozwijania sprawności językowych	23
5.3.3.1. Techniki rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu	23
5.3.3.2. Techniki rozwijania sprawności mówienia	24
5.3.3.3. Techniki rozwijania sprawności czytania ze zrozumieniem	25
5.3.3.4. Techniki rozwijania sprawności pisania	26
5.3.4. Rodzaje aktywności dzieci	26
5.4. Techniki indywidualizacji pracy	28
5.5. Pomoce naukowe i techniczne środki nauczania	29
5.6. Sposoby pracy w grupach zróżnicowanych	29
5.7. Materiały nauczania – podręczniki i książki pomocnicze	30
5.8. Przykładowy scenariusz lekcji	31
5.9. Sekwencja scenariuszy pokazująca sposób planowania pracy dydaktycznej	36
6. Opis założonych osiągnięć i sposób ich oceniania	43
6.1. Umiejętności ucznia po ukończeniu trzeciej klasy szkoły podstawowej	43
6.2. Przykładowe techniki kontroli ustnej i pisemnej	43
6.3. Przykładowe zadania testowe	44

6.4. Wdrażanie do samooceny	44
6.5. Opis zasad oceniania wewnątrzszkolnego uczniów	45
7. Warianty pracy z programem	48
7.1. Zasady modyfikowania programu w zależności od warunków pracy	48
7.2. Prezentacja przykładowych sposobów modyfikacji	48
7.2.1. Realizacja programu w wypadku zwiększonej liczby godzin	48
7.2.2. Realizacja programu w wypadku zmniejszonej liczby godzin	49

1. Metryczka programu

Przedmiot: język niemiecki

Typ szkoły: szkoła podstawowa

Etap nauki: nauczanie początkowe

Rodzaj kursu: kurs podstawowy (wymiar godzinowy: 200 godzin lekcyjnych)

Podana liczba godzin obejmuje cały I etap kształcenia, czyli nauczanie początkowe w klasach I–III. W rozdziale *Warianty pracy z programem* podane zostały możliwości modyfikacji programu w wypadku mniejszej lub większej od zakładanej liczby godzin przeznaczonych na kurs.

Informacja o autorkach

Barbara Starczewska

- absolwentka Wydziału Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego,
- od 1995 r. dyplomowany teacher-trainer, absolwentka projektu realizowanego przez Goethe-Institut,
- od 1997 r. aktywny edukator Wydawnictwa Szkolnego PWN,
- od 1993 r. doradca metodyczny języka niemieckiego dla szkół podstawowych w Językowym Ośrodku Doradztwa Metodycznego w Wałbrzychu,
- organizator dorocznego Konkursu Mikołajkowego dla szkół podstawowych województwa wałbrzyskiego,
- współorganizator Małej Olimpiady Języka Niemieckiego w województwie wałbrzyskim,
- od 1990 r. kierownik sekcji niemieckiej w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Wałbrzychu i opiekun praktyk studenckich.

Maria Szot

- absolwentka Wydziału Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego,
- 3 stopień specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania języka niemieckiego,
- nauczyciel metodyki w Nauczycielskim Kolegium Języka Niemieckiego w Gorzowie Wlkp.,
- czterokrotna laureatka ogólnopolskiego konkursu dla nauczycieli języków obcych organizowanego przez redakcję czasopisma „Języki Obce w Szkole”:
1990 – III miejsce,
1992 – I miejsce,
1995 – I miejsce,
1996 – II miejsce,
- w latach 1992-1997 doradca metodyczny języka niemieckiego w województwie gorzowskim,
- założyciel Gorzowskiego Oddziału Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego,
- od 1995 r. dyplomowany teacher-trainer, absolwentka szwajcarskiego projektu doskonalenia nauczycieli,

- od 1995 r. prowadzi Szkołę Języka Niemieckiego w Gorzowie Wlkp.,
- od 1997 r. aktywny edukator Wydawnictwa Szkolnego PWN,
- autorka materiałów pomocniczych do nauki języka niemieckiego: *Język niemiecki – matura 2001 – 100 zestawów zadań na egzamin ustny*, seria *Lekturki z niemieckiego dla każdego* (*Ein riesengroßes Problem, Der sprechende Vogel, Das achte Weltwunder*), *Rätsel machen Spaß*.

Właściciel autorskich praw majątkowych:

Wydawnictwo Szkolne PWN

ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa

2. Założenia programu

2.1. Historia i miejsce powstania programu

Rozpoczynanie nauki języka obcego wcześniej niż w V klasie szkoły podstawowej rozpowszechnia się od wielu lat i wyraźnie widoczne jest na pozaszkolnych zajęciach językowych. Takie są również rekomendacje Rady Europy i Unii Europejskiej, dotyczące rozpoczynania nauki języka obcego między 5 a 10 rokiem życia. Niestety, nie każde dziecko ma ze względu na sytuację materialną w rodzinie bądź miejsce zamieszkania możliwość wczesnego startu. Prezentowany tu program powstaje w momencie przygotowywania się szkolnictwa do reform, wprowadzających dowolność korzystania z programów nauczania oraz umożliwiających rozpoczęcie nauki języków obcych już w I klasie szkoły podstawowej. Zakłada więc stworzenie równych szans wczesnego startu w nauce języka niemieckiego wszystkim uczniom.

Język niemiecki to język naszych sąsiadów, z którymi utrzymujemy kontakty gospodarcze i dyplomatyczne, turystyczne i towarzyskie. Nieznajomość tego języka dotkliwie odczuwa wielu dorosłych, nie mogą skorzystać z atrakcyjnych ofert pracy lub rezygnując z indywidualnych wyjazdów w celach turystycznych. Wczesne rozpoczęcie nauki języka niemieckiego i jej późniejsza kontynuacja pozwolą uniknąć takich sytuacji. Znajomość niemieckiego pozwoli obecnym sześciolatkom w przyszłości na nawiązywanie i utrzymywanie prywatnych i służbowych kontaktów z mieszkańcami krajów niemieckojęzycznych, nauczy tolerancji i pozwoli na samodzielne poznanie tych krajów i ich kultury.

Niniejszy program opiera się podstawach programowych z 2 listopada 1998 roku. Duży wpływ na jego treść i formę miały doświadczenia autorek w nauczaniu języka niemieckiego dzieci w wieku 6-10 lat w Gorzowie Wielkopolskim i Wałbrzychu w latach 1990-1998.

2.2. Koncepcja pedagogiczna leżąca u podstaw programu

Niniejszy program to program nauczania języka niemieckiego w pełni uwzględniający specyfikę okresu wczesnoszkolnego, oparty na naturalnej metodzie nauczania języka obcego.

Szanowni Państwo!

Zgodnie z założeniami reformy oświatowej możliwe jest rozpoczynanie nauki języków obcych już w okresie wczesnoszkolnym (w klasach I-III). Rozpoczęcie nauki języka obcego we wczesnym wieku umożliwia:

- wykorzystanie naturalnych psychicznych i fizycznych predyspozycji dzieci, jak ciekawość, chęć poznania, żądza wiedzy, potrzeba komunikacji, zdolności artykulatoryjne i naśladowcze oraz gotowość do naśladowania,
- wykorzystanie spontaniczności, ufności i aktywności dzieci,
- wykorzystanie braku lęku przed mówieniem i chęci podejmowania ryzyka,

- wykorzystanie małego obciążenia czasowego zajęciami szkolnymi i obowiązkami pozaszkolnymi,
- wczesne stworzenie podstaw do dalszej nauki języków obcych.

Rozpoczynając nauczanie języka obcego później, tracimy bezpowrotnie możliwość wykorzystania:

- „plastyczności” organów mowy,
- naturalnych predyspozycji dziecka do imitacji głosu, sprzyjających bezbłędnemu fonetycznie i intonacyjnie opanowaniu języka obcego,
- otwartości poznawczej dziecka,
- braku zahamowań przed eksperymentem i próbą,
- spontaniczności, ufności oraz kinestetycznej i emocjonalnej aktywności dziecka,
- czasu wolnego, jakim na ogół dzieci w tym okresie dysponują.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i pragnąc ułatwić Państwu nauczanie języka niemieckiego na tym etapie kształcenia, przekazujemy program w pełni uwzględniający specyfikę nauczania dzieci w wieku 7-9 lat. Ze względu na wiek, potrzeby i możliwości uczniów zdecydowaliśmy się opracować program bazujący na **metodzie naturalnej** (*The Natural Approach*), ale uwzględniający również w dużym stopniu metodę reagowania całym ciałem, spójną z aktywnym uczeniem się poprzez działanie, tak charakterystycznym dla tej grupy wiekowej. Podejście metodyczne w naszym programie opiera się na przekonaniu, że kluczową sprawą w powodzeniu nauki jest **maksymalne wyeliminowanie stresu**, i oczekuje od uczącego się **sluchania wypowiedzi obcojęzycznych z ogólnym zrozumieniem sensu** wynikającego z sytuacji, jak również **dobrowolności mówienia**. **W centrum procesu dydaktycznego powinna stać nie nauka, lecz dziecko.**

Program, który Państwo otrzymują, to **program tematyczny**, organizujący naukę języka niemieckiego wokół **treści związanych ze światem dziecka** (dom, szkoła, święta, ZOO, zwierzęta domowe ...). Proponowane zakresy treściowe są więc zgodne z zainteresowaniami dzieci, wspierają ich fantazję, kreatywność i przede wszystkim sprawiają im przyjemność. Dlatego też program preferuje piosenki, zabawy, gry i wierszyki, będące w okresie wczesnoszkolnym podstawowym materiałem nauczania.

Wszystkim korzystającym z niniejszego programu życzymy przyjemnej i owocnej pracy. Będziemy wdzięczne za wszelkie uwagi dotyczące formy i treści opracowania oraz jego funkcji dydaktycznej.

2.3. Charakterystyka użytkowników

Z programu mogą korzystać:

- nauczyciele języka niemieckiego, w celu:
  - b) doboru odpowiednich materiałów nauczania (podręczników, materiałów audialnych i wizualnych, różnego rodzaju gier, materiałów autentycznych itp.),
  - b) określenia krótkoterminowych i długoterminowych celów nauczania,
  - c) przygotowania rozkładu materiału nauczania,
  - d) zapoznania się z metodami i technikami pracy uwzględniającymi specyfikę nauczania języka obcego dzieci w wieku 7-10 lat,
  - e) zapoznania się z propozycjami kontroli osiągnięć ucznia.
- władze szkolne i oświatowe, aby mogły ocenić, czy proponowane materiały nauczania są odpowiednie do warunków, współczesnych wymagań i tendencji w dydaktyce języków obcych,

- autorzy i wydawcy materiałów dydaktycznych (podręczników, literatury uzupełniającej do nauczania języka niemieckiego, materiałów audialnych, wizualnych i audiowizualnych, gier planszowych, gier w karty, programów komputerowych itp.),
- rodzice, aby mogli zapoznać się z zakresem materiału nauczania i w razie potrzeby i możliwości pomóc swoim dzieciom,
- dzieci w wieku 7-10 lat jako pośredni użytkownicy programu. Są one podmiotem działań nauczyciela i chociaż program zakłada jego użytkowanie przez osoby dorosłe, to jednak został opracowany z myślą o dzieciach - z pełnym uwzględnieniem ich naturalnych predyspozycji i konsekwencji tychże dla procesu nauczania języka obcego (szczegółowo przedstawione w rozdziale 5.8. *Przykładowy scenariusz lekcji*).

2.4. Warunki realizacji programu

2.4.1. Ogólny opis warunków realizacji programu

Mając świadomość trudności, które wynikają często ze skromnego tygodniowego wymiaru zajęć językowych, słabego wyposażenia szkoły oraz zbyt licznych klas, opracowano program uwzględniający następujące warunki dydaktyczne:

- tygodniowy wymiar zajęć: 2 godziny lekcyjne,
- liczebność grupy: do 30 osób, optymalna liczba uczniów w grupie: 15,
- podstawowe wyposażenie szkoły: tablica, kolorowa kreda, magnetofon.

Są to warunki minimalne, konieczne do realizacji programu. Warunki lepsze niż zakładane powyżej wpłyną pozytywnie na atrakcyjność i efektywność zajęć.

2.4.2. Zadania szkoły

Do zadań szkoły należy przede wszystkim:

- umożliwienie nauczycielom udziału we wszelkich formach doszkalających i doskonalących, organizowanych przez ośrodki doskonalenia nauczycieli, wyższe uczelnie, placówki naukowo-badawcze i wydawnictwa,
- zapewnienie nauczycielom odpowiedniego warsztatu pracy,
- zapewnienie systematycznych zajęć w minimalnym tygodniowym wymiarze 2 godzin,
- umożliwienie podziału licznych klas na grupy językowe,
- zapewnienie kontynuacji nauki języka w szkole w następnych latach (etap II).

Wskazane jest również nawiązanie przez szkołę polską partnerskich kontaktów ze szkołą o podobnej strukturze organizacyjnej w krajach niemieckojęzycznych.

2.4.3. Podstawowy warsztat pracy nauczyciela oraz wyposażenie ucznia

Warsztat pracy nauczyciela	Wyposażenie ucznia
Komplet podręczników <i>eins, zwei, drei</i> z nagraniami, magnetofon, ilustracje przedstawiające wybrane grupy przedmiotów, plastikowe przedmioty, zabawki, miękka piłeczka, papier szary lub brystol, karty lub inne rekwiizyty do podziału na pary i grupy, grafoskop, figurynki ...	<i>eins, zwei, drei</i> – podręcznik i zeszyt ćwiczeń, kasetka z nagraniami do podręcznika <i>eins, zwei, drei</i> , zeszyt, ołówek, długopis, pisaki, korektor, kredki, blok rysunkowy, nożyczki, wycinanki, klej.

2.4.4. Dodatkowe materiały przydatne na zajęciach z języka niemieckiego w klasach I-III:

tablica magnetyczna, tablica flanelowa, gry planszowe, zestawy kart do gier językowych, oryginalne czasopisma niemieckie dla dzieci w wieku 5-10 lat, grafoskop, magnetowid, komputer i programy komputerowe do nauki języka niemieckiego dla dzieci, np. *Lingua Land*, bogato ilustrowane wydania bajek dla dzieci, opowiadań, kalendarzy ściennych, plakaty, kolorowe materiały reklamowe i informacyjne oraz naturalne artykuły spożywcze (w zależności od tematyki zajęć, np: owoce, warzywa, pieczywo, kawa, herbata itp.), które uczeń będzie mógł powąchać lub spróbować.

2.4.5. Kompetencje nauczyciela

Od nauczyciela języka niemieckiego oczekuje się przygotowania w zakresie pedagogiki wczesnoszkolnej i filologii germańskiej oraz gotowości do ciągłego doskonalenia warsztatu pracy i podnoszenia kwalifikacji.

Przygotowanie językowe i metodyczne nauczyciela powinno być poświadczone dyplomem ukończenia nauczycielskiego kolegium języka niemieckiego, filologii germańskiej lub dyplomem ukończenia studium/studiów nauczania początkowego i zdania egzaminu *Zentrale Mittelstufenprüfung*, *Kleines Sprachdiplom*, *Großes Sprachdiplom*, *Mittelstufe* lub *Österreichisches Sprachdiplom* oraz przygotowaniem metodycznym do nauki języka niemieckiego. Kompetencje wymagane od nauczyciela to:

- kompetencje językowe – biegłe opanowanie języka niemieckiego w mowie i piśmie, przykładowa poprawność fonetyczna, intonacyjna i rytmiczna, umożliwiająca biegłe spontaniczne reakcje w różnych sytuacjach językowych, ogólna znajomość realiów krajów niemieckojęzycznych;

Od początku nauczania używamy języka niemieckiego.

- kompetencje metodyczne – dobra znajomość podstaw metodyki nauczania języka niemieckiego, **umiejętność pracy z dziećmi**, planowania i realizacji ćwiczeń, stosowania gier i zabaw odpowiednich dla danej grupy wiekowej, umiejętność przewidywania efektów pracy, reakcji dzieci, znajomość psychicznych, intelektualnych, manualnych i kinestetycznych możliwości dziecka, umiejętność analizowania, oceny przydatności i doboru materiałów dydaktycznych do odpowiedniej grupy wiekowej, umiejętność analizowania udanych i nieudanych faz lekcji, diagnozowania potrzeb ucznia, różnicowania wymagań i indywidualizacji zajęć, oceny wyników nauczania, ewaluacji procesu nauczania, umiejętność dydaktyzacji materiałów autentycznych;
- kompetencje interpersonalne – umiejętność pracy z grupą, umiejętność nawiązywania kontaktów;
- kompetencje osobowościowe – **umiejętność wykorzystania gestów i mimiki, umiejętność niewymuszonego uczestnictwa w grach i zabawach dzieci poprzez poruszanie się, taniec, wspólny śpiew, zdolności empatyczne – wczuwanie się i rozumienie świata dziecięcego, tolerowanie błędów i niepowodzeń uczniów, stwarzanie emocjonalnego poczucia bezpieczeństwa, serdeczności, ale i konsekwencja w działaniu.**

2.4.6. Rola i zadania nauczyciela:

- planowanie i organizacja procesu nauczania języka niemieckiego,
- współpraca z wychowawcą klasy – uwzględnienie spójności z treściami innych przedmiotów (muzyką, plastyką, techniką, nauką o środowisku i wychowaniem fizycznym),
- stworzenie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- dostarczenie podczas zajęć maksymalnej liczby naturalnych, sensownych, możliwie interesujących, ale zarazem prostych i zrozumiałych wypowiedzi, będących zawsze na nieco wyższym poziomie niż poziom uczącego się,
- unikanie poprawiania błędów i zarazem podtrzymywanie kontaktu językowego poprzez upewnienie się i korektę pośrednią (akceptacja wypowiedzi i jej powtórzenie z użyciem poprawnej formy),
- obserwacja językowego, emocjonalnego, intelektualnego i interpersonalnego rozwoju dziecka,
- ocena i analiza pracy ucznia,
- ocena i analiza pracy własnej,
- różnicowanie poziomu nauczania i indywidualizacja zajęć.

2.4.7. Zadania rodziców:

- aktywny udział w życiu szkoły,
- zainteresowanie rozwojem i postępami dziecka w nauce języka.

3. Cele nauczania języka obcego w okresie wczesnoszkolnym

3.1. Cele ogólne programu

Głównym celem nauki języka obcego w okresie wczesnoszkolnym jest wkład we wszechstronny rozwój dziecka (uwzględniający emocjonalność, kreatywność, zdolności kognitywne – intelektualne i językowe), a w szczególności w:

- rozwijanie umiejętności poznawania siebie i otaczającego świata,
- umożliwienie dziecku orientacji w świecie, rozbudzenie zainteresowania innymi kręgami kulturowymi i wykształcenie akceptacji i tolerancji wobec innych narodów i kultur,
- rozbudzanie i rozwijanie wrażliwości moralnej,
- rozbudzanie i rozwijanie wrażliwości estetycznej,
- kształcenie sprawności manualnej,
- rozwijanie umiejętności współpracy i współżycia w społeczeństwie poprzez kształcenie umiejętności pracy i zabawy w parach i zespołach,
- kształcenie samodzielności, umacnianie wiary we własne siły i możliwość osiągania sukcesów.

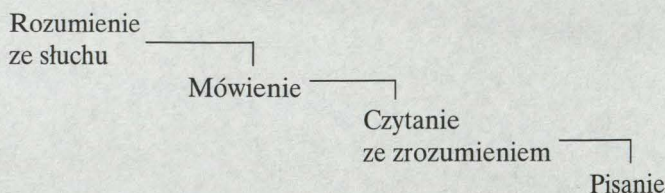
3.2. Szczegółowe cele językowe

Cel nauczania języka niemieckiego w okresie wczesnoszkolnym to:

- stworzenie bazy leksykalnej przygotowującej do późniejszej komunikacji w tym języku,
- przygotowanie do samodzielnego, dobrowolnego dążenia do kontaktu z językiem niemieckim (oglądanie obcojęzycznych programów telewizyjnych dla dzieci, przeglądanie niemieckojęzycznych publikacji dla dzieci, identyfikacja produktów, np. artykułów spożywczych w sklepach, rozpoznawanie bogatych graficznie materiałów reklamowych – np. jakich produktów dotyczą),
- motywowanie dziecka do porozumiewania się nie tylko w języku ojczystym i rozbudzenie motywacji do nauki języków obcych,
- wielokanałowe (słuchowe, wzrokowe, przez dotyk) poznawanie języka niemieckiego.

Hierarchizacja sprawności językowych

Program zakłada, że podczas zajęć językowych w klasach I-III sprawnością dominującą będzie sprawność rozumienia ze słuchu, będąca podstawą sprawności mówienia.

Szczegółowe cele językowe z podziałem na sprawności

Sprawność mówienia	Sprawność rozumienia ze słuchu	Sprawność czytania ze zrozumieniem	Sprawność pisania
<p>Uczeń potrafi prawidłowo fonetycznie i intonacyjnie powtórzyć za wzorem.</p> <p>Uczeń potrafi powiedzieć z pamięci znany wiersz lub wyliczankę i zaśpiewać znaną piosenkę.</p> <p>Uczeń potrafi samodzielnie sformułować krótką wypowiedź w zakresie znanych sytuacji (powitanie, pożegnanie, prośba o coś, podziękowanie, zaprzeczenie lub potwierdzenie, wyrażenie niezrozumienia lub niewiedzy, przyjęcie lub odrzucenie propozycji, usprawiedliwienie się, opis osób i przedmiotów, opis pogody).</p> <p>Uczeń potrafi poprawnie wymawiać głoski nie występujące w języku polskim (ä, ö, ü, samogłoski długie i krótkie, dwugłoski i głoskę ç). Uczeń potrafi porozumieć się w formie pytającej, oznajmującej, twierdzącej lub przeczącej w zakresie dotyczącym jego osoby i jego bliskich (wiek, imię, płeć, zawód, wygląd), przedmiotów, zwierząt i roślin, zjawisk świata zewnętrznego (pogoda, pora roku, miasto), najważniejszych cech osób, zwierząt i przedmiotów.</p> <p>Uczeń umie określić liczby (maks. do 100) oraz miejsce przedmiotów i osób (<i>hier, da, oben, unten, links, rechts, vorn, hinten, im Park, in der Schule</i> ...).</p> <p>Uczeń potrafi nazwać wykonywane czynności oraz określić własne samopoczucie.</p>	<p>Uczeń potrafi zidentyfikować mówiących (ich płeć, wiek, dziecko, kobieta ...).</p> <p>Uczeń rozumie szczegółowo znane mu nazwy własne.</p> <p>Uczeń rozumie ogólnie wypowiedź niemieckojęzyczną wypowiedzianą przez różne osoby w normalnym tempie, zawierającą znaną leksykę i znane struktury (powitanie, pożegnanie, prośba o coś, podziękowanie, zaprzeczenie lub potwierdzenie, wyrażenie niezrozumienia lub niewiedzy, przyjęcie lub odrzucenie propozycji, usprawiedliwienie się, opis osób i przedmiotów, opis pogody).</p> <p>Uczeń rozumie zadane mu pytania związane ze znaną leksyką i utrwalonymi strukturami.</p> <p>Uczeń rozumie i potrafi prawidłowo zareagować na polecenie nauczyciela dotyczące zachowania w klasie.</p>	<p>Uczeń potrafi prawidłowo odczytać znane wyrazy lub proste zdania (samodzielnie lub równoległe do tekstu czytane przez nauczyciela lub lektora z kasy).</p> <p>Uczeń potrafi zidentyfikować wyraz lub jedno-, dwuzdaniowy tekst pisany i prawidłowo połączyć go z odpowiednią ilustracją.</p>	<p>Uczeń potrafi przepisać znane wyrazy lub proste zdania według instrukcji (np. wszystkie wyrazy, zaczynające się na b, dotyczące rodziny ...).</p> <p>Uczeń potrafi samodzielnie wpisać literę, na jaką dany wyraz się zaczyna.</p> <p>Uczeń potrafi uzupełnić brakujące litery w znanych wyrazach.</p> <p>Uczeń umie napisać niektóre znane proste (najczęściej jedno- lub dwusylabowe) wyrazy.</p>

- w ZOO (wygląd i zachowanie zwierząt),
- na ulicy (wybrane obiekty w mieście, nazwy pojazdów, warunki atmosferyczne),
- w parku (prosty opis przyrody, jej elementy),
- na placu zabaw (określanie czynności związanych z zabawą na wolnym powietrzu w różnych porach roku),
- w sklepie (monety i banknoty niemieckie, kupowanie przyborów szkolnych i artykułów spożywczych),
- w cyrku (wygląd i zachowanie zwierząt).

4.4. Grupy leksykalne i struktury gramatyczne — proponowany układ

Na tym etapie nauczania dzieci poznają wybrane struktury gramatyczne w kontekście sytuacyjnym, bez jakichkolwiek objaśnień ze strony nauczyciela. Mają one świadomość istnienia pewnych regularności w języku niemieckim bez znajomości reguł gramatycznych, których objaśnianie na tym etapie kształcenia byłoby wręcz szkodliwe. Z tego powodu zrezygnowano z osobnego rozdziału *Struktury gramatyczne* i uwzględniono je w tym miejscu. Podanie ich zatem w tabelkach poniżej oznacza, że wystąpią one w tekstach krótkich czytanek, piosenek czy wierszyków, będą wprowadzane i ćwiczone jako struktury leksykalne, ale nie będą ćwiczone jako struktury gramatyczne. W proponowanym więc układzie zagadnień leksykalnych i gramatycznych uwzględnione zostały również wierszyki i piosenki zawierające wymienione obok struktury (leksykalne lub/i gramatyczne). Porównaj ćwiczenia i plansze zamieszczone na końcu niniejszego programu.

Klasa I

Zagadnienia leksykalne	Zagadnienia gramatyczne	Proponowane piosenki, wierszyki, wyliczanki
Witanie się Przedstawianie siebie i innych Określanie miejsca zamieszkania		Ich bin Felix Mein Haus, das hat 4 ...
Osoby w rodzinie Kolory	Liczebniki główne 1–12 Zaimek dzierżawczy <i>mein, dein</i>	Eins, zwei, Polizei Mein Vater heißt Hans O Tannenbaum Packe, piecke, pocke
Zabawki Formy grzecznościowe <i>bitte</i> i <i>danke</i> Wybrane czynności		
Wybrane artykuły spożywcze Owoce i warzywa Zawody i funkcje niektórych osób Urodziny (określanie wieku) Przybory szkolne Nazwy kwiatów	Zaimki osobowe <i>ich, wir</i>	Wir singen und tanzen Karl, Karl, Karoline Ich esse eine Banane
	Liczba mnoga wybranych rzeczowników	Alle meine Kleider Zum Geburtstag Auf Wiedersehen, die Schule

Klasa II

Zagadnienia leksykalne	Zagadnienia gramatyczne	Proponowane piosenki, wierszyki, wyliczanki
<p>Zwierzęta w ZOO</p> <p>Zakupy – określanie ilości Określanie ceny i wartości towaru – pieniądze Nazwy owoców i warzyw (uzupełnienie treści z pierwszej klasy) Artykuły spożywcze (uzupełnienie treści z pierwszej klasy) Nazwy świąt i uroczystości (Advent, Nikolaus, Karneval)</p> <p>Nazwy części ciała</p> <p>Nazwy części garderoby</p> <p>Nazwy przyborów szkolnych i materiałów plastycznych Czynności związane z placem zabaw Wygląd i czynności wykonywane przez zwierzęta</p>	<p>Zdania pytające typu <i>lernst du?</i> Odpowiedzi twierdzące i przeczące Zdania pytające: <i>was möchtest du?, wie viel? was kostet das?</i> Proste zdania rozkazujące (<i>lies, rechne...</i>)</p> <p>Zaimki osobowe (<i>er, sie, es, wir, mir, dir, uns, mich</i>) Formy czasownika w 1. osobie liczby mnogiej Liczba mnoga wybranych rzeczowników</p> <p>Szyk przestawny w zdaniu oznajm. Biernik rzeczownika</p> <p>Czasownik <i>können</i> w 1. i 2. osobie Liczby pojedynczej. Formy czasownika w 3. osobie liczby pojedynczej</p>	<p>In der Schule lerne ich</p> <p>Backe, backe Kuchen</p> <p>Advent, Advent Nikolaus huckepack Maskenball</p> <p>Komm und tanz mit mir Punkt, Punkt, Komma Hampelmann</p>

Klasa III

Zagadnienia leksykalne	Zagadnienia gramatyczne	Proponowane piosenki, wierszyki, wyliczanki
<p>Pory roku Pogoda i przyroda w określonych porach roku Nazwy pojazdów Alfabet i przeliterowywanie wyrazów Zwierzęta domowe Zabawy na śniegu Wybrane ozdoby choinkowe, Wyposażenie mieszkania</p> <p>Święta Wielkanocne</p> <p>Zajęcia dzieci wiosną i latem</p> <p>Miesiące i ich „zadania”</p>	<p>Zaimek nieokreślony <i>es</i></p> <p>Przymyki <i>auf, bei</i></p> <p>Zaimki osobowe (liczba mn.: <i>sie, ihr, euch</i>) Liczba mnoga wybranych rzeczowników Przymyki <i>für, aus, an, zu</i> i <i>in</i> Rzeczowniki złożone</p> <p>Czasowniki modalne: <i>dürfen, müssen, wollen</i> (1. i 3. osoba l. poj.)</p>	<p>Es war eine Mutter Kastanien- Blues Schneemannsrock Auf der Straße</p> <p>Das deutsche Alphabet</p> <p>In meiner Wohnung</p> <p>Muttertag Der Frühling ist da Sonne, liebe Sonne Grüß Gott, Kompot</p>

5. Procedury osiągnięcia celów

5.1. Metody pracy

Nauczając języka niemieckiego w okresie wczesnoszkolnym nie oczekuj, że uczniowie wytrwają przez 45 minut w ciszy i bez ruchu.

Program bazuje na naturalnej metodzie nauki języka obcego, nie wyklucza jednak stosowania innych metod (np. metody reagowania całym ciałem czy metody komunikacyjnej), odpowiednich dla dzieci w wieku 6-10 lat. W ramach pierwszej metody uczniowie słuchają podczas zajęć językowych wypowiedzi obcojęzycznych starając się zrozumieć ich ogólny sens, wynikający z sytuacji. Język, którym posługuje się nauczyciel, powinien być językiem prostym, naturalnym, pod każdym względem poprawnym i adekwatnym do sytuacji, często wspieranym gestami i mimiką. W komunikacji nauczyciel ↔ uczeń zaleca się powtarzanie przez nauczyciela wypowiedzi w wielu wariantach oraz pełną akceptację werbalnych i niewerbalnych reakcji uczniów sygnalizujących zrozumienie. Nauczyciel nie powinien zmuszać dzieci do mówienia, lecz raczej wzbudzać w nich dobrowolną chęć do zabrania głosu i ewentualnie zachęcać dzieci nieśmiało do samodzielnych prób. Nauce języka powinna towarzyszyć atmosfera poczucia bezpieczeństwa oraz radość związana z jego uczeniem się. Podobnie, podczas opanowywania języka ojczystego nie należy poprawiać popełnianych przez dzieci błędów, lecz starać się prowadzić dalej rozmowę, stosując poprawne formy językowe (niezastosowane przez dziecko). Nauka języka niemieckiego na tym etapie kształcenia to przede wszystkim słuchanie oraz dobrowolne mówienie.

Ze względu na dużą potrzebę aktywności fizycznej u dzieci w okresie wczesnoszkolnym, ważnym elementem zajęć językowych powinny być również ćwiczenia opierające się na metodzie reagowania całym ciałem, polegające na bezgłośnym przedstawianiu wyrazów czy zdań (pantomima) lub na wykonywaniu poleceń nauczyciela, np. *podejdz do mnie i weź zieloną kredkę, podaj mi zeszyt, podnieś obie ręce*. Do tego typu ćwiczeń nauczyciel powinien wykorzystać zestawy pomocy dydaktycznych, związanych z konkretnymi sytuacjami, np. w ZOO zestawy zwierząt pluszowych lub plastikowych, na ulicy modele pojazdów.

Stosowanie elementów metody komunikacyjnej jest tu w pełni uzasadnione, ponieważ nauka języka w tym okresie ma służyć późniejszej komunikacji językowej. Ćwiczenia językowe bazujące na tej metodzie, znajdujące zastosowanie na tym etapie kształcenia, to ćwiczenia odzwierciedlające autentyczną komunikację, odgrywanie ról, proste dialogi, gry, zabawy, zgadywanki, inscenizacje, drama, a więc koncentracja na treści, dążenie do porozumienia się w języku niemieckim, często kosztem poprawności gramatycznej.

5.2. Formy pracy

Forma pracy	Możliwości zastosowania	Występowanie formy
praca z całą klasą	wprowadzanie i utrwalanie materiału językowego, śpiewanie piosenek, wspólne czytanie, wspólne recytacje, zabawy ruchowe, instruowanie podczas ćwiczeń wykonywanych w zeszycie, książce ćwiczeń i podczas wykonywania prac manualnych	forma dominująca na zajęciach
praca indywidualna	puzzle, wyklejanie, kolorowanie, ćwiczenia w rozumieniu ze słuchu, ćwiczenia w pisaniu (kopiowaniu), recytacje, śpiewanie piosenek, odpowiadanie na pytania nauczyciela, krótkie opowiadania (dzieci w wieku 6-9 lat najczęściej pracują indywidualnie)	forma występująca bardzo często
praca w parach	redagowanie dialogów, porównywanie wyników pracy indywidualnej, niektóre gry i zabawy (np. dobieranie obrazków i napisów parami, domino, itp.)	forma występująca rzadko
praca w grupach	gry planszowe, gry pamięciowe (np. Memory), niektóre zabawy, wykonywanie prac projektowych	forma występująca rzadko

5.3. Techniki nauczania

5.3.1. Przykładowe techniki nauczania wymowy:

- technika imitacji (powtarzanie za wzorem, tj. taśmą, kasetą lub nauczycielem) – dominująca na tym etapie nauczania języka niemieckiego,
- technika powtórnego wyrazu,
- technika liczenia powtórzeń,
- technika „takie same – różne”
- technika dopasowywania obrazka do usłyszanego wyrazu,
- technika odczytywania,
- technika wspólnego czytania.

OPIS WYBRANYCH TECHNIK:

Technika powtórnego wyrazu

W zestawie trzech wyrazów, które prezentujemy uczniom z kasety lub ustnie jeden występuje dwukrotnie. Zadanie uczniów polega na zidentyfikowaniu powtórnego wyrazu,

np.: *Bauch, Bauch, Bach*, wyraz powtórzony: *Bauch*.

Technika liczenia powtórzeń

Podajemy uczniom 3-5 wyrazów, wśród których kilkakrotnie powtórzony jest wyraz „poszukiwany”. Zadaniem uczniów jest określenie, ile razy został powtórzony ten wyraz np.: wyraz poszukiwany: *Bett*, ciąg wyrazów do wysłuchania: *Bett, Bett, Beet, Beet, Bett*, liczba powtórzeń: 3.

Technika „takie same – różne”

Prezentujemy uczniom ustnie pary wyrazów. Uczniowie przytakują skinieniem głowy, jeśli usłyszeli dwukrotnie ten sam wyraz, natomiast kręcąc głowami, jeżeli były to dwa różne wyrazy, np.: *Apfel – Äpfel* i *Äpfel – Apfel*.

5.3.2. Techniki nauczania słownictwa

Techniki stosowane podczas wprowadzania słownictwa:

- technika wskazywania przedmiotu,
- technika pokazania przedmiotu na ilustracji,
- technika przedstawienia za pomocą gestu lub mimiki,
- rysowanie,
- podanie polskiego odpowiednika.

Techniki stosowane w celu utrwalenia słownictwa:

- technika wielokrotnego słuchania i mówienia lub śpiewania tekstu z nową leksyką (najpierw z kasetą lub nauczycielem, potem samodzielnie),
- technika „głuchy telefon”,
- technika „Echo”,
- technika „KIM”,
- technika kolorowania wymienionych elementów,
- technika łączenia wyrazu z obrazkiem,
- technika umieszczania naklejek pod odpowiednim obrazkiem,
- technika odtwarzania w wyobraźni,
- technika używania nowego wyrazu w zdaniu.

OPIS WYBRANYCH TECHNIK UTRWALANIA SŁOWNICTWA

Technika „głuchy telefon”

Wyraz, zwrot lub strukturę, którą chcemy utrwalić, szepczemy uczniowi na ucho. Ten powtarza to, co usłyszał, w ten sam sposób koledze. Ostatni uczeń, który „odebrał telefon”, głośno mówi, jaki wyraz (zwrot, struktura) do niego dotarł. W licznej klasie dzielimy wszystkich na mniejsze grupy do 10 osób, i prowadzimy zabawę równoległe w trzech grupach.

Technika „Echo”

Wspólnie z dziećmi wybieramy przedmiot, który ma być ukryty. Można go narysować lub zapisać jego nazwę na tablicy. Jeden z uczniów lub para uczniów opuszcza klasę. Jego/ich zadaniem będzie, po powrocie do klasy, odszukanie schowanego przedmiotu. Klasa pomaga w tym, wymawiając nazwę przedmiotu z różnym natężeniem głosu: coraz ciszej, gdy uczeń/uczniowie oddala/ją się od miejsca ukrycia przedmiotu, coraz głośniej, gdy się do niego zbliża/ją.

Technika KIM

Uczniowie słyszą raz lub dwukrotnie 8-10 niedawno poznanych wyrazów. Ich zadanie polega na narysowaniu przedmiotów, których nazwy przed chwilą usłyszeli. Zamiast słuchania można uczniom zaprezentować te przedmioty, a potem je zakryć i poprosić o podanie nazw zakrytych przedmiotów.

Techniki mające na celu powtórzenie wcześniej opanowanego słownictwa:

- technika wskazywania lub mimicznego/pantomimicznego prezentowania,
- technika „trzy z jednej grupy”,
- technika „pakowania walizki”,
- technika „Blinde Kuh”,
- technika dyktanda rysunkowego,
- technika wyrazu nie pasującego do pozostałych,
- technika podawania wyrazów na określonej literę,
- technika zaznaczania litery, na jaką zaczyna się wyraz będący nazwą przedmiotu.

OPIS WYBRANYCH TECHNIK MAJĄCYCH NA CELU POWTÓRZENIE ZNANEGO SŁOWNICTWA

Technika „trzy z jednej grupy”

Zadaniem uczniów jest wymienienie trzech wyrazów należących do tej samej grupy (np. trzy części ciała, trzy kolory ...).

Technika pakowania walizki

Technika ta polega na powtarzaniu i uzupełnianiu określonej struktury zdaniowej, przy czym każdy kolejny uczeń powtarza tekst sformułowany przez wszystkich poprzednich mówców i dodaje własny element, np.: *Im Zimmer ist eine Tür, ein Fenster, eine Blume und ein Stuhl.* Wyraz *Stuhl* jest ostatnim dodanym elementem.

Technika „Blinde Kuh”

Wybranemu losowo lub chętnemu uczniowi przewiązujemy oczy chustką lub nakładamy maskę. Poprzez dotyk uczeń ma zidentyfikować trzymany w dłoniach przedmiot.

5.3.3. Techniki rozwijania sprawności językowych

Sprawności językowe rozwijane są w spójny, nie oderwany sposób, określanie zaś ćwiczenia jako rozwijającego konkretną sprawność oznacza, że właśnie na niej się koncentrujemy, że będzie to w tym wypadku sprawność dominująca, ale nie jedyna.

5.3.3.1. Techniki rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu

W tej grupie wiekowej będą to najczęściej techniki towarzyszące słuchaniu:

- technika dopasowywania obrazka do usłyszanego tekstu,
- technika uzupełniania brakujących fragmentów obrazka,
- technika pantomimy,
- technika porządkowania obrazków,
- technika wykonywania poleceń,
- technika rysowania według instrukcji,
- technika łączenia wyrazów, zwrotów lub zdań z obrazkiem.

OPIS WYBRANYCH TECHNIK ROZWIJAJĄCYCH SPRAWNOŚĆ ROZUMIENIA ZE SŁUCHU STOSOWANYCH PODCZAS SŁUCHANIA TEKSTU

Technika uzupełniania brakujących fragmentów obrazka

Uczniowie uzupełniają np. według numerów elementy na choince, na talerzu, ... np. *Nummer 1 ist ein Apfel, Nummer 2 ist eine Nuss ...* według treści słuchanego tekstu.

Technika pantomimy

W trakcie słuchania uczniowie przedstawiają za pomocą ruchu, gestów i mimiki treść tekstu, np. w piosence „Ich esse eine Banane ...” pokazują, w jaki sposób jedzą wymieniane artykuły spożywcze.

Ćwiczenia na rozumienie ze słuchu i czytanie ze zrozumieniem muszą zawsze wiązać się z postawionym wcześniej zadaniem, tzn. cel słuchania i czytania musi być określony przed słuchaniem i czytaniem.

Techniki stosowane po usłyszeniu tekstu:

- technika prawda – fałsz,
- technika wielokrotnego wyboru,
- technika odpowiadania na pytania do tekstu.

5.3.3.2. Techniki rozwijania sprawności mówienia

Warunkiem powodzenia ćwiczeń rozwijających sprawność mówienia jest solidna baza leksykalna, będąca efektem ćwiczeń przedkomunikacyjnych. Ćwiczenia te mają wpływ na dobre opanowanie podstawowych elementów języka (wyrazów i struktur), z których uczeń będzie później budował swoje wypowiedzi. Program zakłada stworzenie takiej bazy, a więc przygotowanie do komunikacji językowej (mówienia), która rozwijana będzie w drugim etapie nauczania języka obcego (klasy IV-VI) oraz w etapach późniejszych. Ćwiczenia w mówieniu w tym etapie nie powinny być oceniane. Nie należy takich wypowiedzi przerywać, jak również nie należy poprawiać błędów. Należy natomiast nagradzać chęć mówienia, a nie poprawność wypowiedzi. Zadaniem nauczyciela na tym etapie jest przede wszystkim dostarczenie bodźców wzrokowych (obrazek, widokówka, plansza, makieta, plakat, fotografia, rekwizyty) i zachęta do spontanicznych wypowiedzi.

Technikami przygotowującymi do komunikacji językowej są:

- technika kończenia rozpoczętych wypowiedzi,
- technika odnajdowania na obrazkach różnic,
- technika opisywania przedmiotów, elementów, czynności przedstawionych na obrazku lub prezentowanych w klasie,
- technika odgadywania treści obrazka,
- technika odpowiadania na pytania,
- technika historyjki obrazkowej,
- technika opowiadania,
- technika odgrywania ról (prezentacje, recytacje, teatryk).

OPIS WYBRANYCH TECHNIK ROZWIJAJĄCYCH SPRAWNOŚĆ MÓWIENIA

Technika kończenia rozpoczętych wypowiedzi

Technikę tę można stosować już podczas pierwszych zajęć językowych. Uczniowie kończą rozpoczętą wypowiedź, zgodnie z prawdą lub sensem, np.: *Ich bin ..., Ich wohne in ..., Der Elefant ist ..., Die Sonne ...* .

Technika odnajdowania na obrazku szczegółów (różnic)

Zadanie uczniów polega na porównaniu dwóch podobnych obrazków i wymienieniu różnic między nimi, np.: *Der Apfel hier ist rot, und der Apfel hier ist grün. Hier ist eine Blume, und hier sind zwei Blumen.*

Technika odgadywania treści obrazka

Nauczyciel lub wyróżniający się językowo na tle klasy uczeń trzyma przed sobą obrazek, którego nie widzą pozostali uczniowie. Zadanie uczniów polega na zadawaniu pytań dotyczących treści obrazka i wymagających krótkiej odpowiedzi „tak” i „nie”. Osoba trzymająca obrazek potwierdza lub zaprzecza. Mogą to być bardzo proste pytania, nawet jednowyrazowe, o odpowiedniej pytającej intonacji, np. *Ein Haus? Klein?*

5.3.3.3. Techniki rozwijania sprawności czytania ze zrozumieniem:

Program zakłada ograniczenie sprawności czytania do technik poprzedzających czytanie ze zrozumieniem, będących przygotowaniem do samodzielnego czytania oraz sprawdzających zrozumienie znanych, krótkich wypowiedzi.

- technika uzupełniania naklejek (technika dominująca w klasie I),
- technika uzupełniania luk,
- technika łączenia tekstu z odpowiednim obrazkiem,
- technika odtwarzania tekstu poprzez porządkowanie jego fragmentów,
- technika wielokrotnego wyboru,
- technika „prawda – fałsz”.

OPIS PRZYKŁADOWEJ TECHNIKI ROZWIJAJĄCEJ SPRAWNOŚĆ CZYTANIA ZE ZROZUMIENIEM

Technika uzupełniania luk

Technika ta wymaga dobrego opanowania materiału językowego przeznaczonego dla klas I – III oraz umiejętności samodzielnego pisania wyrazów, dlatego stosowanie jej zalecane jest w okresie końcowym tego etapu. Uczniowie otrzymują kopię z dobrze znanym tekstem, z którego usunięto niektóre wyrazy (najlepiej wyrazy kluczowe, najważniejsze w tekście). Ich zadanie polega na samodzielnym wpisaniu brakujących w tekście wyrazów. Powinny to być wyrazy, a nie zwroty czy proste zdania, np.:

Es war eine _____, die hatte vier _____ :
den Frühling, den Sommer, den _____ und den _____ .
Der Frühling bringt _____, der _____ bringt Klee,
der Herbst _____ uns Äpfel, der Winter _____ Schnee.

5.3.3.4. Techniki rozwijania sprawności pisania:

Sprawność pisania powinna być rozwijana wyłącznie na bardzo dobrze znanym uczniom materiale językowym (uprzednio przećwiczonym słuchowo, ustnie i wzrokowo). Na tym etapie nauki języka niemieckiego pisanie może pełnić jedynie funkcję wspierającą zapamiętywanie materiału językowego, dlatego należy raczej zrezygnować z pisania i ograniczyć się do zapisu liter, wyrazów i prostych technik rozwijających pisanie.

- technika wpisywania liter początkowych wyrazu (technika dominująca w klasie I),
- technika wklejania wyrazów zaczynających się na tę samą literę,
- technika podpisywania obrazków,
- technika odwzorowywania wyrazów,
- technika uzupełniania brakujących liter,
- technika „majsterkowania wyrazów”.

5.3.4. Rodzaje aktywności dzieci

Nauka języka obcego w klasach I-III to nauka poprzez zabawę, co już wcześniej podkreślano. Dzieci chętnie prezentują swoje umiejętności i traktują wszelkiego rodzaju prezentacje na forum jako wyróżnienie. Możliwość wystąpienia przed publicznością działa na nie mobilizująco i motywująco. Ważne jest więc, by proces nauczania uwzględniał liczne występy i prezentacje efektów pracy. Poniżej podano rodzaje aktywności dzieci, które mogą być elementem prezentacji (lub podczas których można przygotować do niej rekwizyty) oraz przykładowe gry:

- recytacja wierszyków, rymowanek i śpiewanie piosenek,
- różnego rodzaju gry i zabawy ruchowe, planszowe i graficzne,
- pantomima, zgadywanki mimiczne i inne,
- majsterkowanie, klejenie,
- malowanie, rysowanie,
- teatrzyk (także kukiełkowy), inscenizacje, drama,
- praca projektowa.

Przykłady zabaw, gier i prac manualnych

Nazwa	Pomoce	Przebieg	Formy pracy	Cele
Bilderlotto	Zestaw 9 kart, na których znajdują się zwroty związane ze zjawiskami przyrodniczymi oraz plansza ilustrująca je. (Podręcznik <i>eins, zwei, drei 3</i>)	Uczniowie tasują karty z obrazkami, następnie dopasowują obrazek do napisu na planszy. Kto pierwszy ułoży, wygrywa.	Praca w parach	Utrwalenie zwrotów związanych ze zjawiskami przyrodniczymi. Sprawdzanie umiejętności rozumienia tekstu czytanego.

Nazwa	Pomoce	Przebieg	Formy pracy	Cele
Herbstleute	Liście, kasztany, zapłańki, żołądźcie, korale jarzębiny.	Ucniowie wykonują samodzielnie ludziki i zwierzęta z kasztanów i nadają im imiona niemieckie. Dzieci przedstawiają swoje ludziki i opowiadają, kim one są.	Praca indywidualna	Przygotowanie wystawy w klasie jako ilustracji piosenki.
Stadtspiel (Tego typu zabawę najlepiej przeprowadzić w terenie.)	Plan miasta w zeszyście ćwiczeń <i>eins, zwei, drei</i> . Zestaw par kart z napisem i rysunkiem.	Ucniowie losują poszczególne karty i odszukują swoją parę zadając pytanie: <i>Was bist du?</i> Na znak nauczyciela ucniowie ustawiają się zgodnie z planem w zeszyście ćwiczeń.	Praca w parach, praca z całą klasą	Doskonalenie umiejętności współpracy wparach i wspólnego podejmowania decyzji.
ABC-Bingo	Karteczki z poszczególnymi literami alfabetu przygotowane przez nauczyciela	Ucniowie wypisują trzy dowolne wyrazy w języku niemieckim. Nauczyciel losuje po kolei kartki z literą alfabetu, a ucniowie skreślają tę literę w swoich wyrazach. Wygrywa ten, który pierwszy skreśli cały wyraz. Teraz on losuje następne litery.	Praca z całą klasą	Utrwalenie alfabetu i powtórzenie słownictwa.

Uzasadnienie stosowania tego typu aktywności na zajęciach językowych w klasach I-III:

- poznawanie wielokanałowe (wzrokowe, słuchowe, przez dotyk, węch, smak) sprawiające, że podczas każdej lekcji należy uwzględnić bodźce wzrokowe i słuchowe oraz elementy zabawy, ruchu, rymu, rytmu, muzyki – „Nauka oznacza zawsze robienie wielu rzeczy na raz” Dale Le Fevre,
- niezakłócone zainteresowanie dziecka nowymi treściami,
- całościowe poznawanie otaczającego świata – nauczanie zintegrowane,
- łatwe przyswajanie i trwałe przechowywanie w pamięci wierszyków i piosenek (ze względu na rymy, rytm i powtarzające się struktury),
- wpływ piosenek na rozwój emocjonalny, poznawczy i społeczny oraz na rozwój sprawności rozumienia ze słuchu.

Ucniowie zapamiętują najlepiej,
gdy powtórzenia piosenek i wierszyków są rozłożone w czasie
i powtarzane przed przerwą w celu konsolidacji śladu pamięciowego.

Funkcje piosenek na lekcjach języka obcego	Cechy piosenek, wierszyków i rymowanek odpowiednich na zajęcia języka niemieckiego z dziećmi w okresie wczesnoszkolnym
<p>Motywuująca (uczenie się wierszyków i piosenek może być efektywne również u dzieci mało zdolnych, pamięciowe opanowanie tekstu daje poczucie sukcesu), Aktywizująca (każdy uczeń może brać aktywny udział w śpiewaniu), Integrująca (piosenki są śpiewane wspólnie przez wszystkich uczestników zajęć), Terapeutyczna (śpiew niweluje stany lękowe), Organizacyjna (określony czas trwania piosenki ułatwia zaplanowanie lekcji), Dydaktyczna (struktury wprowadzone w piosence są zapamiętywane lepiej i trwa- lej niż struktury wprowadzone prozą).</p>	<p>Tematyka i leksyka zgodne z zaintereso- waniem dziecka, Pogodny charakter, Występowanie zwrotów mających zastoso- wanie w życiu codziennym, Stopień trudności dostosowany do możli- wości językowych i intelektualnych dziecka, Dynamika, odpowiednie tempo i melo- dyjność, Możliwość ruchu, inscenizacji, mimiczne- go lub pantomimicznego przedstawiania treści.</p>

5.4 Techniki indywidualizacji pracy

Indywidualizacja podczas lekcji

Indywidualizacja zajęć na tym etapie polega przede wszystkim na uwzględnieniu tempa pracy dziecka, jego aktywności i osobowości (np. czy jest ono wstydliwe czy bardzo ekspansywne). Jeżeli stwierdzamy, że tempo pracy uczniów jest bardzo zróżnicowane, starajmy się dobierać i prowadzić ćwiczenia tak, aby zapewnić sobie jako nauczycielowi stałą kontrolę nad ich przebiegiem, jeśli ćwiczenia te mają na celu wdrożenie lub utrwalenie materiału. Przy ćwiczeniach powtórzeniowych, wykonywa- nych indywidualnie, na osiągnięcie celu lekcji nie wpłynie dokończenie ćwiczenia w domu przez tych uczniów, którzy nie zdążyli zrobić tego podczas lekcji. Uczniowie, którzy wcześniej skończyli wykonanie zadania podczas lekcji, powinni mieć możli- wość dalszej pracy indywidualnej o charakterze relaksującym, ale jednocześnie po- znawczym, np.:

- przeglądanie niemieckojęzycznych czasopism dla dzieci,
- oglądanie słowniczków obrazkowych,
- oglądanie bogato ilustrowanych materiałów dydaktycznych do nauki języka nie- mieckiego dla dzieci,
- indywidualna gra lub zabawa językowa (układanka PUS, domino, memory itd.),
- ćwiczenie z „Schatzkiste” (pudełko lub szuflada z dodatkowymi zadaniami lub tekstami do czytania).

Indywidualizacja w procesie nauczania

Uczniowie wyróżniający się zainteresowaniem językiem, dużą aktywnością pozna- wczą, szybszym opanowywaniem materiału mogą otrzymać dodatkowe zadanie, po- legające np. na:

- tworzeniu obrazkowego słowniczka tematycznego,
- tworzeniu obrazkowego słowniczka alfabetycznego,

- graficznym protokołowaniu zajęć językowych,
- zbieraniu etykietek, prospektów o produktach pochodzących z niemieckiego obszaru językowego, znaczków pocztowych z niemieckiego obszaru językowego itp.

Powyzsze propozycje mogą być również realizowane w parach lub małych grupach jako **prace projektowe. Wykonanie ich powinno być nagradzane.**

5.5. Pomoce naukowe i techniczne środki nauczania

Stosowane przez nauczyciela pomoce naukowe do ćwiczeń językowych, które są niezbędnym na tym etapie kształcenia bodźcem wizualnym lub akustycznym, powinny być barwne i klarowne, odpowiadać zainteresowaniom i potrzebom emocjonalnym dziecka. Mogą to być ilustracje przedstawiające wybrane grupy przedmiotów, plastikowe przedmioty, zabawki, miękka piłeczka, karty lub inne rekwizyty do podziału na pary i grupy oraz figurynki, gry planszowe, zestawy kart do gier językowych, oryginalne czasopisma niemieckie dla dzieci w wieku 5-10 lat, bogato ilustrowane wydania bajek dla dzieci, opowiadań i kalendarzy ściennych, plakaty, mapy, kolorowe materiały reklamowe i informacyjne oraz kasyety z nagraniami piosenek, wierszyków, dialogów i krótkich opowiadań.

Technicznymi środkami nauczania, które znacznie ułatwią prowadzenie i uatrakcyjnią zajęcia językowe w klasach I-III będą tablica magnetyczna, tablica flanelowa, magnetofon (niezbędny na zajęciach językowych), grafoskop, magnetowid, komputer i programy komputerowe do nauki języka niemieckiego dla dzieci.

5.6. Sposoby pracy w grupach zróżnicowanych

W grupach o zróżnicowanym poziomie językowym można wykorzystać wyróżniających się uczniów do pełnienia roli ekspertów lub „pomocników” nauczyciela. Zdarza się bowiem, że niektóre dzieci, z różnych powodów, uczyły się języka obcego wcześniej. Uczniowie tacy na pewno nie będą nudzić się na lekcji, jeśli otrzymają trudniejsze zadanie niż pozostali uczniowie, np. po wysłuchaniu tekstu o rodzinie zadaniem klasy będzie podanie imion osób w rodzinie, natomiast zadaniem uczniów lepszych językowo będzie formułowanie pełnych zdań, dotyczących tych osób, np. *Der Opa heißt Frank. Er ist Arzt.* Warto też wykorzystywać wiedzę i umiejętności tych uczniów w wypadku wyjaśniania wątpliwości lub odpowiedzi na pytania ich kolegów. Jeżeli np. zauważymy, że wydane przez nas polecenie w języku niemieckim zostało zrozumiane tylko przez niewielu uczniów, możemy poprosić „pomocników” o wyjaśnienie koleżankom i kolegom po polsku, co należy zrobić. Również w wypadku pytań o znaczenie nieznanego wyrazu warto angażować uczniów wyróżniających się, prosząc o jego wyjaśnienie. W ten sposób lepsi uczniowie czują się zauważeni i dowartościowani podczas lekcji, nie tracą motywacji do dalszej nauki (bo wszystko, czego uczą się ich koledzy, oni już umieją), a my jako nauczyciele optymalnie wykorzystujemy ich dotychczasową wiedzę i umiejętności. Lepszy uczniowie pełnią więc głównie rolę pomocników językowych, a uczniom słabszym można powierzyć rolę pomocników organizacyjnych (np. rozdawanie kopii czy innych materiałów dydaktycznych wykorzystywanych podczas lekcji, zbieranie ich po wykonaniu ćwiczenia, namoczenie gąbki itp.), by wszyscy czuli się odpowiednio dowartościowani. Nasze prośby skierowane do uczniów mogą być formułowane w języku niemieckim. Warto też pokusić się o za-

planowanie na niektórych lekcjach takich elementów, w których uczniowie lepsi sami zaprezentują materiał do opanowania przez pozostałych uczniów, np. nauczą ich nowej wyliczanki. Ważna tutaj będzie nasza czujność w zakresie poprawnej wymowy, jednak korygować i ingerować należy z dużym wyczuciem, by raczej zachęcać, a nie zniechęcać do dalszych samodzielnych prób w przekazywaniu kolegom swojej wiedzy.

W wypadku prowadzenia zajęć językowych na kursach pozalekcyjnych często zdarza się, że uczestnikami zajęć są **dzieci zróżnicowane wiekowo**. Ponieważ program zakłada, że w klasie I w zakresie sprawności pisania dominować będzie technika wpiśywania liter początkowych, a w zakresie sprawności czytania ze zrozumieniem – technika uzupełniania naklejek z brakującymi wyrazami, dzieci starsze, piszące sprawniej i chętniej, mogą w tym czasie wykonywać trudniejsze ćwiczenie w pisaniu, wymagające więcej czasu, np. samodzielne wpisanie brakującego wyrazu czy przepisanie do zeszytu zwrotu, zdania lub nawet krótkiego fragmentu znanego i dobrze opanowanego tekstu. Zajęci pisaniem uczniowie nie będą wtedy zniecierpliwieni faktem, że ich młodszy koledzy nie są jeszcze gotowi. Wygodnym dla nauczyciela rozwiązaniem jest podział tak zróżnicowanej grupy na mniejsze, siedzące razem grupki. Łatwiej jest wtedy planować i realizować w tej samej grupie i w tym samym czasie różne zadania, wymagające dodatkowych materiałów dydaktycznych (zestawy gier, zabaw, ćwiczeń z materiałami autentycznymi, polegających na przykład na podaniu występujących na danym obrazku czy danej stronie znanych elementów).

Zróżnicowane tempo pracy dzieci może być okazją do wykształcania w dzieciach pracujących szybciej nawyku pomocy koledze pracującemu wolniej. Dobrze jest, jeśli wówczas uczeń pracujący szybciej siedzi w jednej ławce z uczniem pracującym wolniej. W wypadku wyraźnej różnicy w tempie pracy dzieci nauczyciel może zaplanować dodatkowe ćwiczenia utrwalające dla dzieci pracujących szybciej, np. pokolorowanie na kopii lub w zeszytach ćwiczeń tych przedmiotów, których niemieckie nazwy są znane lub narysowanie w zeszytach podawanych po niemiecku przez nauczyciela elementów. Muszą to być jednak takie zadania, które mogą być w każdej chwili przerwane i dokończone w domu lub na kolejnych zajęciach językowych, co nie zakłóci dalszego przebiegu lekcji. W rozdziale 5.4. *Techniki indywidualizacji pracy* wspomniano już o ćwiczeniach z „Schatzkiste”, tj. pudełka lub szuflady z dodatkowymi zadaniami lub tekstami do czytania, o czym warto tutaj przypomnieć.

5.7. Materiały nauczania — podręczniki i książki pomocnicze

Nauczając języka niemieckiego w klasach I-III nauczyciel może wykorzystać następujące podręczniki i pomoce dydaktyczne, zgodne z tym programem:

- L. Halej, M. Kozubska, E. Krawczyk *eins, zwei, drei. Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla klasy I*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1999.
- L. Halej, M. Kozubska, E. Krawczyk *eins, zwei, drei. Zeszyt ćwiczeń dla klasy I*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1999.
- L. Halej, M. Kozubska, E. Krawczyk *eins, zwei, drei. Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla klasy II*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1999.
- L. Halej, M. Kozubska, E. Krawczyk *eins, zwei, drei. Zeszyt ćwiczeń dla klasy II*, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1999.
- L. Halej, M. Kozubska, E. Krawczyk *eins, zwei, drei. Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla klasy III* (w przygotowaniu),

- L. Halej, M. Kozubska, E. Krawczyk *eins, zwei, drei. Zeszyt ćwiczeń dla klasy III* (w przygotowaniu),
- zestaw plansz *Czynności*,
- zestaw ilustracji *Od obrazka do słowa*,
- układanka PUS z zeszytami ćwiczeń *Deutsch 1, Deutsch 2 i Deutsch 3*.

5.8. Przykładowy scenariusz lekcji

Planując lekcję języka niemieckiego w grupie wczesnoszkolnej należy położyć nacisk na:

- rozwój sprawności związanych z żywym językiem i silniej rozwijać rozumienie ze słuchu, stanowiące późniejszą podstawę mówienia,
- skrócenie czasu wykonywania poszczególnych ćwiczeń na korzyść ilości i różnorodności króciutkich ćwiczeń podtrzymujących uwagę i koncentrację uczniów,
- uwzględnienie piosenek, wierszyków, wyliczanek, ćwiczeń ruchowych i zabaw nie zawierających elementu rywalizacji oraz ćwiczeń rysunkowych i manualnych (np. klejenie, wycinanie, wskazywanie),
- stosowanie licznych elementów wizualnych i akustycznych.

Każda lekcja na tym etapie nauczania powinna uwzględniać naturalne predyspozycje dzieci oraz ich konsekwencje dla procesu nauczania języka obcego, które omówiono poniżej.

Naturalne predyspozycje dzieci	Konsekwencje dla procesu nauczania języka obcego
Dzieci mają naturalną potrzebę ruchu i tylko przez krótką chwilę potrafią skoncentrować swoją uwagę na jednej rzeczy.	Planując poszczególne jednostki lekcyjne pamiętajmy o tym, by koncentrować uwagę dziecka na jednym działaniu nie dłużej niż przez kilka minut. Stosujmy na lekcji różnorodne formy aktywności, w tym również zabawy ruchowe.
Dzieci uczą się bardzo szybko, lecz jeszcze szybciej zapominają.	Przekazujmy nowy materiał małymi partiami stosując częste powtórki (w zasadzie większą część lekcji powinno poświęcić się powtórkom i utrwalaniu przerobionego materiału). Okazujmy zrozumienie, jeżeli dziecko zapomni, czego uczyliśmy je na poprzednich zajęciach. Stwarzajmy na lekcji znane uczniowi sytuacje (te, w których poznał nowe słowa) odświeżając jego pamięć poprzez asocjacje.
Dzieci poznają otaczający świat za pomocą wszystkich zmysłów.	W procesie poznawania języka obcego należy aktywizować możliwie wiele zmysłów. W ramach jednostki lekcyjnej stosujmy więc różnorodne ćwiczenia, w trakcie których uczeń może zobaczyć, dotknąć, narysować czy użyć w zabawie przedmiotu, którego nazwę poznał.

Naturalne predyspozycje dzieci	Konsekwencje dla procesu nauczania języka obcego
Dziecięcy aparat mowy jest tak ukształtowany, że umożliwia mu szybkie opanowanie systemu fonetycznego języka obcego.	Stosujmy na lekcji ćwiczenia imitacyjne, powtarzanie w formie zabawowej wyrazów, prostych rymów, wyliczanek, wierszyków i piosenek. W początkowym okresie nauki języka obcego dzieci popełniają wiele błędów. Trzeba być cierpliwym. Ich wrodzona wrażliwość słuchowa pozwoli w krótkim czasie wyeliminować początkową interferencję.
Dzieci są bardzo wrażliwe, angażują się emocjonalnie w sytuacje, w których uczestniczą; mają też naturalną zdolność aktorskiego naśladowania.	Stwarzajmy na lekcji sytuacje znane dzieciom. Dzieci chętnie odgrywają różne role. Skłaniajmy je do aktywnego uczestniczenia w scenkach symulacyjnych, pozwól im one lepiej zrozumieć otaczającą rzeczywistość. Stwarzajmy na lekcji sytuacje zagadkowe, tajemnicze, pobudzające fantazję i wykorzystujące naturalną ciekawość dziecka (np. Kasperltheater).
Dzieci działają intuicyjnie, przyswajają sobie liczne struktury językowe w sposób bezrefleksyjny.	Zrezygnujmy z jakichkolwiek prób wyjaśniania i interpretowania zjawisk językowych. Nie traktujmy języka jako celu samego w sobie, lecz jako kolejną możliwość wyrażania uczuć i emocji w zabawie.
Dzieci nie są wytrwałe w działaniu, łatwo się zniechęcają, potrzebują akceptacji swoich działań oraz ciągłej motywacji	Nagradzajmy wszelkie próby działań w języku obcym, chwalmy dzieci za ich wysiłek. Stosując różnorodną ćwiczenia, zmieniając formę pracy, unikniemy znudzenia i zainteresujemy uczniów tokiem lekcji.

Proponowany „rytm” lekcji w nauczaniu wczesnoszkolnym

Dziecko koncentruje się najbardziej na początku i pod koniec pracy, dlatego też należy uwzględnić przerwy w czasie lekcji.

Przerwy w czasie lekcji należy tu rozumieć nie jako przerwy w pracy, lecz jako ćwiczenia relaksujące lub rekreacyjne to, np. śpiewanie piosenki, gimnastyka polegająca na wykonywaniu poleceń nauczyciela formułowanych po niemiecku, gra ruchowa, zabawa. Są to więc te fazy lekcji, podczas których uczniowie śpiewają, bawią się, recytują, malują i poruszają się.

5 minut nauki, 2 minuty przerwy,

7 minut nauki, 3 minuty przerwy,

7 minut nauki, 2 minuty przerwy,

6-16 minut → praca własna ucznia: rysowanie, malowanie, wycinanie, klejenie (indywidualizacja zajęć – różnicowanie w zależności od możliwości ucznia). Często popełniamy błąd mówiąc do dziecka: „Tak długo będziesz siedział, aż skończysz zadanie”. Ponieważ czynności wykonywane przez dziecko podczas pracy własnej nie zakłócą stopnia opanowania materiału językowego wprowadzonego podczas lekcji, należy przerwać pracę dzieci na 3-5 minut przed końcem zajęć, a niedokończoną pracę pozwolić skończyć w domu.

32 2-3 minuty nauki przed końcem lekcji.

Czas trwania lekcji powinien być dostosowany do założeń organizacyjnych i uwzględnić następujące czynniki:

- kto prowadzi zajęcia (nauczyciel języka niemieckiego czy wychowawca),
- czy są to zajęcia językowe trwające pełną godzinę lekcyjną czy zajęcia zintegrowane z innymi przedmiotami objętymi nauczaniem wczesnoszkolnym.

Proponowany „rytm” lekcji ilustruje poniższy przykładowy scenariusz lekcji.

TEMAT: Nazwy wybranych artykułów spożywczych.

(czekolada, ogórek, pomidor, banan, śliwka, pomarańcza, jabłko)

POMOCE DO PRZYGOTOWANIA PRZED ZAJĘCIAMI: plastikowe lub naturalne artykuły spożywcze, owoce i warzywa wycięte z kolorowego papieru, makieta koszyka na zakupy, niewielkie pudełko, podręczniki i zeszyty ćwiczeń *eins, zwei, drei I*.

CELE LEKCJI: Fonetyczne i receptywne opanowanie wprowadzonych wyrazów, kształcenie umiejętności pracy w parach i samodzielnie.

OPTIMALNE USTAWIENIE KRZESEŁ: koło.

Rubryka „Czynności nauczyciela i ucznia” ilustruje zastosowanie niektórych wymienionych w rozdziale 5.3. technik nauczania, opartych na metodzie naturalnej (np. prezentacja), reagowaniu całym ciałem (np. wklejanie artykułów spożywczych do koszyka, „Gemüsesalat”) i komunikacyjnej (np. *Was esse ich?*, „Co jest w pudełku?”).

Faza lekcji	Czynności nauczyciela i ucznia	Forma pracy	Potrzebne materiały	Plano- wany czas
Wprowadzenie	Nauczyciel mówi, jak ważna jest umiejętność poinformowania o tym, co chciałoby się zjeść i pokazuje artykuły spożywcze, których nazwy będą wprowadzone na tej lekcji. Uczniowie słuchają i identyfikują pokazane artykuły.	Praca z całą klasą	Naturalne lub plastikowe artykuły spożywcze.	2 min.
Prezentacja (Nauka)	Nauczyciel wprowadza nazwę jednego z wybranych artykułów spożywczych, np. pomidora, głośno i wyraźnie wymawiając jego niemiecką nazwę (przynajmniej dwukrotnie). Następnie przekazuje trzymany w ręku artykuł jednemu z uczniów prosząc o powtórzenie nazwy. Przez cały czas czynnie uczestniczy w ćwiczeniu, pomagając w wymowie i przypominając nazwę. Ćwiczenie to może przybrać formę dialogu: N: <i>Ich esse eine Tomate.</i> U1: <i>Was?</i> N: <i>Eine Tomate.</i> U1: Mówi przy ewentualnej pomocy nauczyciela <i>Ich esse eine Tomate</i> i podaje trzymany artykuł koledze. U2: <i>Was?</i> U1: <i>Eine Tomate.</i> U2: mówi <i>Ich esse eine Tomate</i> i podaje trzymany artykuł koledze U3 ... W podobny sposób wprowadzane są nazwy pozostałych artykułów spożywczych.	Praca z całą klasą	j.w.	5 min.

Faza lekcji	Czynności nauczyciela i ucznia	Forma pracy	Potrzebne materiały	Plano- wany czas
Semantyzacja (Przerwa)	Zabawa: Obtsalat Uczniowie przyjmują nazwy poznawanych owoców i siadają na krzeselkach w kółku. Po wymienieniu przez nauczyciela nazw owoców „wymienione owoce” zamieniają się miejscami.	Praca z całą klasą		2 min.
Semantyzacja (Nauka)	Nauczyciel rozkłada poznawane artykuły spożywcze i zadaje pytanie „Was esse ich?”, biorąc do ręki jeden z nich. Uczniowie odpowiadają przy ewentualnej pomocy nauczyciela. To samo ćwiczenie, ale rolę nauczyciela przejmują chętni uczniowie.	Praca z całą klasą	Naturalne lub plastikowe artykuły spożywcze.	7 min.
Faza ćwiczeń (Przerwa)	„Echo” Para uczniów opuszcza klasę. Pozostali ukrywają poznany artykuł. Zadaniem pary po powrocie do klasy jest odnalezienie ukrytego przedmiotu. Uczniowie, którzy pozostali w klasie naprowadzają kolegów wymawiając nazwę poszukiwanego przedmiotu z odpowiednią głośnością: cicho – jeśli przedmiot jest daleko, coraz głośniej, jeśli para uczniów zbliża się do przedmiotu. (Zabawę można powtórzyć kilkakrotnie.)	Pary/ praca z całą klasą	j.w.	3 min.
Faza ćwiczeń (Nauka)	Nauczyciel rozkłada na podłodze lub biurku wycięte z papieru artykuły spożywcze i prosi uczniów, aby wkleili do koszyka wymieniony artykuł spożywczy. Uczniowie zgłaszają się i nakleją wycinanki. W licznej grupie można przygotować po kilka egzemplarzy wycinank.	Praca z całą klasą	Owoce i warzywa wycięte z kolorowego papieru, makieta koszyka.	7 min.
Faza ćwiczeń (Przerwa)	Odgadywanie: „Co jest w pudełku?” Do kolorowego niewielkiego pudełka nauczyciel wkłada jeden z artykułów spożywczych tak, aby uczniowie tego nie widzieli i prosi uczniów o odgadywanie, co jest w pudełku. Uczniowie biorą pudełko do rąk, potrząsają nim, nasłuchują, jakie odgłosy wydaje przedmiot znajdujący się w środku i zgadują, co to może być.	Praca z całą klasą	Naturalne lub plastikowe artykuły spożywcze, niewielkie pudełko.	2 min.
Faza ćwiczeń (Praca własna)	Praca własna ucznia: Zadania z zeszytu ćwiczeń (str. 46 i 47) polegające na narysowaniu usłyszanych warzyw lub owoców (rozumienie ze słuchu), odszukiwaniu poznanych warzyw i owoców na obrazku, łączeniu wyrazów z odpowiednimi obrazkami. Ćwiczenie z kasetą należy wykonać jako pierwsze. Pozostałe ćwiczenia uczniowie wykonują samodzielnie, nauczyciel służy pomocą.	Praca indywidualna	Zeszyt ćwiczeń <i>eins, zwei, drei 1</i>	6-9 min.

Faza lekcji	Czynności nauczyciela i ucznia	Forma pracy	Potrzebne materiały	Plano- wany czas
Faza ćwiczeń (Nauka)	Ćwiczenie z okienkami Jeden z uczniów otwiera część okładki z okienkami i zadaje drugiemu pytanie <i>Was ist das?</i> lub <i>Was esse ich?</i> wskazując na wybrany artykuł, drugi uczeń odpowiada krótko, podając niemiecką nazwę.	Praca w parach	Podręcznik <i>eins, zwei, drei 1</i>	2-3 min.
Zadanie domowe	Ćwiczenie polegające na pokolorowaniu poznanych owoców.		Zeszyt ćwiczeń <i>eins, zwei, drei,</i> str. 45	2 min. na wyjaśnienie zadania domowego

* Konspekt nie obejmuje czasu przeznaczanego na sprawy organizacyjne związane z powitaniem klasy, sprawdzeniem listy obecności i pożegnaniem klasy.

Przykłady modyfikacji scenariusza lekcji

- Zamiast plastikowych lub naturalnych owoców możemy wprowadzić ich nazwy i przeprowadzić pierwsze ćwiczenie wykorzystując ilustracje lub rysując owoce na tablicy.
- W wypadku licznej klasy zamiast zamiany miejsc w zabawie „Obstsalat” możemy zaproponować, by „wymienione owoce” wstały z miejsc, a następnie znów usiadły.
- Zamiast ćwiczenia polegającego na wkładaniu artykułów spożywczych do koszyka możemy zaplanować ćwiczenie, w którym uczniowie sami narysują koszyk, a potem w nim kolejno wymieniane artykuły spożywcze.
- Uczniowie mogą też sami podczas lekcji najpierw narysować na kolorowym papierze, a potem wyciąć i wkleić do zeszytu poznane artykuły.
- W klasie ożywionej można zaraz po wprowadzeniu nazw artykułów spożywczych przejść do nauki piosenki „Ich esse eine Banane”, znajdującej się w podręczniku *eins, zwei, drei 1*.
- Liczba zadań w książce ćwiczeń może ulec zmianie, w zależności od możliwości i tempa pracy uczniów.
- Jeżeli dysponujemy plastikowymi lub naturalnymi artykułami spożywczymi i maskami lub chustką, którą zawiążemy oczy uczniowi odgadującemu, możemy zaplanować ćwiczenie „Blinde Kuh”, polegające na rozpoznawaniu artykułów spożywczych przez dotyk.
- Jeżeli uczniowie potrafią już samodzielnie przepisać proste wyrazy, zamiast wykorzystywania naklejek, czy rezygnacji z podpisywania artykułów spożywczych można wprowadzić przepisanie tych nazw z tablicy lub planszy do zeszytu. Ćwiczenie to może być jednak przeprowadzone dopiero po uprzednim fonetycznym i pamięciowym opanowaniu wprowadzonych na lekcji nazw.
- W grupie, która bardzo lubi pisać i robi to sprawnie można odtwarzać wyrazy wpisane do zeszytu z sylab wypisanych na tablicy, plakacie lub folii.
- Zamiast końcowych ćwiczeń (praca własna ucznia i ćwiczenie z okienkami) można wprowadzić lepienie poznanych artykułów z plasteliny jako pracę indywidualną, w parach lub grupach – w zależności od zaplanowanego na to ćwiczenie czasu oraz możliwości i tempa pracy uczniów. Po zakończeniu pracy uczniowie wymieniają po niemiecku nazwy ulepionych artykułów.

5.9. Sekwencja scenariuszy pokazująca sposób planowania pracy dydaktycznej

Jednym z długoterminowych celów nauczania w klasie II jest zdobycie przez ucznia umiejętności nazywania części ciała w liczbie pojedynczej i mnogiej, określania niektórych czynności (związanych z nazwami części ciała) oraz w wypadku kursu o zwiększonym wymiarze godzin niż zakłada program – wyrażania bólu (*mein Kopf tut weh*). Podane w tej sekwencji lekcje 1, 2, 3, 4 oraz 6 są lekcjami przewidzianymi do realizacji w każdej grupie językowej, niezależnie od tygodniowego wymiaru godzin. Lekcja 5 to lekcja zaplanowana dodatkowo dla klas uczących się języka niemieckiego w zwiększonym tygodniowym wymiarze godzin lub klas o wyższym poziomie językowym od zakładanego jako podstawowy. Po scenariuszu lekcji 5 podane zostały dalsze możliwości modyfikacji programu oraz propozycje pracy projektowej z uwzględnieniem nauczania zintegrowanego.

Możliwości integracji lekcji o tej tematyce z innymi przedmiotami

ŚRODOWISKO – omówienie części ciała człowieka i ich funkcji.

MUZYKA – śpiewanie piosenek w języku niemieckim zawierających nazwy części ciała, np. *Wenn du Lust hast, klatsche in die Hände* lub *Ich faß an meine Nase*.

TECHNIKA – wykonanie pajacyka z plasteliny, wycinanek, tekturki lub skrawków materiału i guziczków.

WYCHOWANIE FIZYCZNE – gimnastyka przy odtwarzanej z kasety muzyce z poleceniami po niemiecku, zajęcia ruchowe i taniec w rytm piosenki „Komm und tanz mit mir”.

Lekcja 1

1. Poziom: klasa II

2. Czas trwania lekcji: 45 minut

3. Cele lekcji: uczniowie rozumieją i potrafią wskazać oraz narysować wymienianą część ciała (*Auge, Ohr, Nase, Mund, Kopf, Gesicht, Hals*), potrafią ją także nazwać.

4. Materiały dydaktyczne: lalka, plansza przedstawiająca stojące dziecko w majteczkach, kolorowa kreda.

5. Techniki pracy: powtarzanie za wzorem, pokazywanie wymienianej części ciała na sobie, planszy, lalce lub partnerze, używanie nowego wyrazu w zdaniu, rysowanie (także według instrukcji), wykonywanie poleceń według instrukcji, podpisywanie elementów na rysunku.

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie (rozgrzewka językowa i wprowadzenie do tematu lekcji)

Uczniowie powtarzają wierszyk „Nikolaus”, którego nauczyli się na ostatniej lekcji najpierw chórem, potem chętni uczniowie indywidualnie na środku klasy. Potem nauczyciel informuje uczniów o tym, że nauczą się dzisiaj rozumieć i i nazywać niektóre części ciała.

2. Prezentacja nowego materiału językowego

Trzymając w rękach lalkę nauczyciel wskazuje na jej nosek, i głośno mówi *Das ist eine Nase*. Uczniowie powtarzają, najpierw chórem, potem indywidualnie. Podobnie prezentuje pozostałą leksykę.

3. Semantyzacja (praca nad nowym materiałem)

Nauczyciel prosi uczniów, aby wymieniane części ciała pokazywali na sobie, powtarzając za nim *Das ist mein Auge...* Następne ćwiczenie wykonują w parach pokazując na partnerze i powtarzając za nauczycielem *Das ist dein Auge ...*

4. Faza ćwiczeń (ćwiczenia utrwalające nowy materiał)

Uczniowie rysują w zeszytach według instrukcji nauczyciela głowę lalki lub misia i zaznaczają na niej poznane części ciała. W instrukcji można uwzględnić kolory, jakie mają zastosować uczniowie podczas rysowania, wtedy nauczyciel robi to samo na tablicy posługując się kolorową kredą, aby uczniowie mieli możliwość upewnienia się, czy dobrze zrozumieli polecenie.

Następnie dzieci dzielone są na grupy. Jedna grupa wskazuje części ciała na planszy, druga na partnerze, inna na lalce, jeszcze inna na sobie, a ostatnia na rysunku w zeszytach. Nauczyciel lub chętny uczeń głośno zadaje pytanie *Was ist das?* wskazując na dowolną część ciała. Pozostali uczniowie odpowiadają i wskazują odpowiednią część ciała.

Do kolejnego ćwiczenia nauczyciel wybiera losowo parę uczniów, która wychodzi na środek klasy. Pozostali uczniowie z miejsca wymieniają części ciała, które para uczniów wskazuje na partnerze. W zależności od czasu i zainteresowania uczniów ćwiczenie może być powtarzane z udziałem innych par.

W tym ćwiczeniu stojący na środku klasy uczeń wskazuje dowolną część ciała. Pozostali uczniowie naśladują go i formułują zdania typu: *Das ist mein Kopf*.

Ostatnie ćwiczenie zaplanowane na tę lekcję polega na przepisaniu z tablicy podanych nowych wyrazów. Uczeń sam decyduje, czy zapisze wyrazy pod rysunkiem i połączy je z elementami rysunku, czy też wpisze bezpośrednio pod odpowiednim elementem rysunku.

5. Podsumowanie lekcji i wyjaśnienie zadania domowego.

Uczniowie mówią, czego się nauczyli, które ćwiczenia im się podobały, a które nie i zaznaczają w katalogu umiejętności graficznie poznane części ciała. Nauczyciel prosi, aby na następną lekcję przynieśli swoje lalki lub misie.

Lekcja 2

1. Poziom: klasa II

2. Czas trwania lekcji: 45 minut

3. Cele lekcji: uczniowie rozumieją, potrafią wskazać i narysować wymieniane części ciała (*Arm, Hand, Finger, Brust, Bauch, Bein, Fuß*), potrafią je także nazywać.

4. Materiały dydaktyczne: lalki i misie przyniesione przez uczniów, plansza przedstawiająca stojące dziecko w majteczkach, kopie z postaciami i wyrazami określającymi części ciała do wklejenia w odpowiednim miejscu.

5. Techniki pracy: powtarzanie za wzorem, pokazywanie wymienianej części ciała na sobie, planszy, lalce lub misiu, używanie nowego wyrazu w zdaniu, wklejanie wyrazów w odpowiednim miejscu na obrazku, wykonywanie poleceń według instrukcji.

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie (rozgrzewka językowa i wprowadzenie do tematu lekcji)

Uczniowie powtarzają poznane na poprzedniej lekcji niemieckie nazwy części ciała, w prostym ćwiczeniu, polegającym na ich wskazywaniu i nazywaniu. Nauczyciel informuje uczniów o tym, że nauczą się nazw innych części ciała.

2. Prezentacja nowego materiału językowego.

Korzystając z planszy nauczyciel wskazuje na wybraną część ciała i głośno mówi *Das ist ein Arm*. Uczniowie powtarzają, najpierw chórem, potem indywidualnie. Podobnie prezentuje pozostałą leksykę.

3. Semantyzacja (praca nad nowym materiałem).

Nauczyciel prosi uczniów, aby wymieniane części ciała pokazywali na swoich lalkach lub misiach, powtarzając za nim *Das ist ein Arm....* Potem uczniowie mogą w parach wymienić się lalkami i ćwiczenie można powtórzyć.

4. Faza ćwiczeń (ćwiczenia utrwalające nowy materiał).

Nauczyciel podaje ustnie krótkie sformułowanie, którego należy użyć w pełnym zdaniu według wzoru: *mein Fuß* → *das ist mein Fuß* oraz wskazać na odpowiednią część ciała.

Uczniowie otrzymują kopię z narysowaną postacią i podanymi poniżej rysunku wyrazami. Wycinają postać i wklejają ją do zeszytu, natomiast znajdujące się na kopii napisy odkładają na bok.

Stojąc na środku klasy nauczyciel trzyma kopię tak, aby widzieli ją wszyscy uczniowie i wskazując na jakąś część ciała zadaje pytania *Was ist das?* Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zaznacza na tablicy pierwszą literę nazwy i prosi uczniów, by robili to samo w zeszytach, zaznaczając w odpowiednim miejscu.

W kolejnym ćwiczeniu uczniowie wychodzą z ławek i wykonują proste ćwiczenia gimnastyczne według instrukcji nauczyciela. Instrukcja może zawierać nieznane uczniom wyrazy, ale wtedy nauczyciel musi wykonywać to ćwiczenie razem z uczniami, np. *Macht ein Auge zu, macht das Auge auf, hebt einen Arm hoch.*

Następne ćwiczenie polega na uzupełnieniu przez uczniów, przy wklejonej postaci, odłożonych wcześniej na bok wyrazów. Nauczyciel głośno i wyraźnie wymienia niemieckie nazwy części ciała, uczniowie powtarzają i wklejają wycięte wyrazy w odpowiednim miejscu.

Chętni uczniowie odczytują wklejone wyrazy. Najpierw pojedynczo, potem chórem.

5. Podsumowanie lekcji i wyjaśnienie zadania domowego.

Uczniowie mówią, czego się nauczyli i zaznaczają w katalogu umiejętności poznane części ciała. Mówią też, które ćwiczenia im się podobały, a które nie. Nauczyciel prosi, aby w domu podkreślili zielonym kolorem te części ciała, które występują podwójnie.

Lekcja 3

1. **Poziom:** klasa II

2. **Czas trwania lekcji:** 45 minut

3. **Cele lekcji:** uczniowie rozumieją i potrafią podać w liczbie mnogiej wybrane rzeczowniki określające części ciała (*Köpfe, Nasen, Münder, Augen, Hände, Finger, Füße, Beine*).

4. **Materiały dydaktyczne:** lalka, plansza przedstawiająca stojące dziecko w majteczkach, gra pamięciowa „Memory”.

5. **Techniki pracy:** powtarzanie za wzorem, pokazywanie wymienianych części ciała na planszy, lalce lub sobie, wykonywanie poleceń według instrukcji, dobieranie wyrazów parami.

Przebieg lekcji

1. **Wprowadzenie** (rozgrzewka językowa i wprowadzenie do tematu lekcji)

Uczniowie powtarzają materiał językowy z dwóch ostatnich lekcji (najpierw nauczyciel, potem chętni uczniowie nazywają części ciała: *Das ist mein Bauch ...*). Potem nauczyciel mówi uczniom o tym, że nauczą się dzisiaj rozumieć i nazywać poznane części ciała w liczbie mnogiej.

2. **Prezentacja nowego materiału językowego.**

Wskazując na siebie nauczyciel mówi *Das sind meine Hände, das sind meine Finger, ...* Podobnie prezentuje pozostałą leksykę. Potem robi to samo z lalką, podając

najpierw tylko formy liczby pojedynczej, następnie tylko liczby mnogiej, stosując w obu wypadkach rodzajniki określone.

3. Semantyzacja (praca nad nowym materiałem).

Uczniowie pokazują wymieniane ponownie przez nauczyciela części ciała i powtarzają ich nazwy, najpierw całą klasą, potem rzędami, a na końcu indywidualnie. Chętni uczniowie podchodzą do planszy i pokazują wymieniane najpierw przez nauczyciela, potem przez uczniów części ciała w liczbie pojedynczej i mnogiej.

4. Faza ćwiczeń (ćwiczenia utrwalające nowy materiał).

Korzystając z zeszytu uczniowie podają ustnie formy liczby mnogiej zaznaczonych w domu wyrazów. Nauczyciel w razie potrzeby pomaga.

Uczniowie wychodzą z ławek, stają w wygodnym miejscu w klasie i gimnastykują się zgodnie z podawanymi po niemiecku poleceniami nauczyciela, który jednocześnie demonstruje czynności.

Następne ćwiczenie, polegające na podkreśleniu linią pojedynczą liczby pojedynczej, a podwójną liczby mnogiej wykonują uczniowie w zeszytach ćwiczeń.

W kolejnym ćwiczeniu uczniowie pracując w parach wpisują przy rzeczownikach odpowiednie rodzajniki. Wyniki pracy w parach są później sprawdzane na forum klasy. Następnie uczniowie wycinają znajdującą się w książce ćwiczeń zabawę pamięciową „Memory” i dobierają wycięte wyrazy parami. Po upewnieniu się, że ćwiczenie zostało wykonane poprawnie nauczyciel dzieli uczniów na czteroosobowe grupy i prosi o zagranie. Przebieg gry „Memory” znany jest uczniom z poprzedniej klasy.

5. Podsumowanie lekcji i wyjaśnienie zadania domowego.

Jeden uczeń podaje niemiecką nazwę części ciała w liczbie pojedynczej, inni podają ją w formie liczby mnogiej. Potem mówią, czego się dzisiaj nauczyli i uzupełniają katalog umiejętności. Mówią również, które z wykonywanych dzisiaj ćwiczeń chcieliby wykonywać częściej. Zadaniem domowym uczniów jest pisemne uzupełnienie form liczby mnogiej przy podkreślonych w ramach poprzedniego zadania domowego wyrazach.

Lekcja 4

1. Poziom: klasa II

2. Czas trwania lekcji: 45 minut

3. Cele lekcji: uczniowie rozumieją i potrafią zaśpiewać z pamięci piosenkę „Komm und tanz mit mir”.

4. Materiały dydaktyczne: ilustracja do tematu „Części ciała”, cztery obrazki (w tym jeden odpowiadający treści piosenki, np. tańczące dzieci), kasetka z nagraniem piosenki, magnetofon, tekst piosenki z lukami.

5. Techniki pracy: powtarzanie za wzorem, wyszukiwanie w słuchanym tekście określonych wyrazów, uzupełnianie luk w tekście podczas jego słuchania poprzez wklejanie brakujących wyrazów, mini playback, pantomima.

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie (rozgrzewka językowa i wprowadzenie do tematu lekcji)

W celu powtórzenia materiału językowego z ostatniej lekcji, najpierw nauczyciel, potem chętni uczniowie przypominają znane formy liczby mnogiej dotyczące części ciała, pokazując je na planszy. Nauczyciel informuje uczniów, że dzisiaj nauczą się nowej piosenki, w czasie śpiewania której można również tańczyć zgodnie z jej treścią.

2. Prezentacja nowego materiału językowego.

Uczniowie słuchają piosenki, zapoznając się z jej melodią i dobierając do jej treści jeden z czterech umieszczonych na tablicy obrazków.

3. Semantyzacja (praca nad nowym materiałem).

Podczas drugiego słuchania piosenki uczniowie wyszukują w tekście wyrazów będących nazwami części ciała i wymieniają je po wysłuchaniu tekstu.

Nauczyciel podaje kolejne wersy piosenki ustnie, uczniowie powtarzają je najpierw chórem, potem parami, na końcu indywidualnie. Podczas tego ćwiczenia nauczyciel nie tłumaczy tekstu, lecz poprzez pantomimę, gest i mimikę wyjaśnia jego treść, np. *Beide Hände reich ich dir*.

4. Faza ćwiczeń (ćwiczenia utrwalające nowy materiał).

Uczniowie ponownie słuchają tekstu i razem z nauczycielem próbują śpiewać oraz demonstrować wykonywane czynności. Ćwiczenie to powtarzamy dwukrotnie, zatrzymując po każdej zwrotce kasetę i przypominając ustnie i pantomimicznie treść kolejnej zwrotki. Następnie nauczyciel wydaje występujące w piosence polecenia, a uczniowie wykonują je, np. *Mit den Füßen trapp, trapp, trapp*. Ćwiczenie to można przeprowadzić także w formie „playback”.

W kolejnym ćwiczeniu uczniowie uzupełniają luki w tekście piosenki wklejając brakujące wyrazy. Podczas pracy uczniów wielokrotnie odtwarzamy tekst z kasyety. Potem uczniowie opuszczają klasę i na korytarzu tańczą parami przy muzyce, śpiewając równocześnie piosenkę.

Ostatnie wykonane w czasie lekcji ćwiczenie polega na wklejeniu podpisów pod obrazkami, ilustrującymi fragmenty piosenki.

5. Podsumowanie lekcji i wyjaśnienie zadania domowego.

Uczniowie zaznaczają przy nutce w katalogu umiejętności pierwszy wyraz tytułu piosenki i mówią, czego się dzisiaj nauczyli. Nauczyciel prosi, aby uczniowie słuchali piosenki również w domu i zapowiada występy chętnych uczniów na następnej lekcji, a na koniec semestru przed rodzicami.

Lekcja 5

1. **Poziom:** klasa II

2. **Czas trwania lekcji:** 45 minut

3. **Cele lekcji:** uczniowie rozumieją zwroty *ich bin krank, was fehlt dir, tut weh* oraz *tun weh* i potrafią wyrazić samopoczucie z użyciem tych zwrotów.

4. **Materiały dydaktyczne:** grafoskop, folia z postaciami, które coś boli, słuchawka lekarska lub jej atrapa, fartuch lekarski, lalka, karteczki z nazwami części ciała.

5. **Techniki pracy:** powtarzanie za wzorem, formułowanie pytań, odpowiadanie na pytania, formułowanie wypowiedzi z wykorzystaniem podanego wyrazu, odgrywanie krótkich scenek „U lekarza”.

Przebieg lekcji

1. **Wprowadzenie** (rozgrzewka językowa i wprowadzenie do tematu lekcji)

Chętni uczniowie parami na środku klasy śpiewają piosenkę, której nauczyli się na poprzedniej lekcji. Nauczyciel wyjaśnia, co będzie tematem dzisiejszej lekcji i dlaczego ważna jest umiejętność poinformowania o swoim samopoczuciu.

2. Prezentacja nowego materiału językowego

Nauczyciel przedstawia pantomimicznie i ustnie zwroty *ich bin krank, mein Kopf tut weh, mein Bein tut weh* itd. Następnie wyświetla folię z postaciami wskazującymi na bolącą część ciała, zadaje pytanie *Was fehlt dir?* i zmieniając głos odpowiada zgodnie z rysunkiem, np. *Mein Auge tut weh. Meine Hände tun weh*.

3. Semantyzacja (praca nad nowym materiałem).

Nauczyciel trzymając w rękach lalkę wskazuje na różne części ciała i głośno wymawia struktury ... *tut weh*. Uczniowie powtarzają za nauczycielem wskazując równocześnie

na bolące miejsce u siebie. Następnie uczniowie otrzymują karteczkę z wymienioną częścią ciała i samodzielnie formułują zdanie z ćwiczonym zwrotem.

4. Faza ćwiczeń (ćwiczenia utrwalające nowy materiał).

Uczniowie pracują w parach. Jeden z nich przejmuje rolę lekarza, drugi jest pacjentem. Lekarz zadaje pytanie *Was tut weh?*, pacjent odpowiada: *Ich bin krank. Mein(e) ... tut weh.*

Następnie nauczyciel podaje przykłady ze zwrotem *tun weh* pomagając sobie gestem i mimiką. Uczniowie naśladują go i powtarzają. Potem ćwiczą w parach jak poprzednio, ale zamieniają się rolami.

W kolejnym ćwiczeniu najpierw nauczyciel, potem jeden z uczniów przejmuje rolę lekarza i zadaje kolejnym uczniom pytanie *Was fehlt dir?*. Uczniowie symulują dolegliwość i odpowiadają.

Następne zadanie polega na przygotowaniu krótkich scenek „U lekarza” z wykorzystaniem poznanych zwrotów. Chętni uczniowie otrzymują rekwizyty medyczne i przedstawiają scenki na środku klasy.

5. Podsumowanie lekcji i wyjaśnienie zadania domowego.

Uczniowie zaznaczają w katalogu umiejętności, czego się dzisiaj nauczyli. Zadanie domowe uczniów polega na wyszukaniu w czasopiśmie zdjęć lub ilustracji do omówionego tematu.

* Na następne lekcje dodatkowe (2 lub 3 godziny lekcyjne), nie przewidziane w programie podstawowym, można zaplanować pracę projektową w grupach pt. „Lekarz i jego pacjenci”. Uczniowie przygotowują wówczas w grupach odpowiednie rekwizyty, dzielą i przygotowują role. Uczą się również piosenki *Na, was tut denn weh?* Podsumowaniem pracy projektowej będą występy przed innymi klasami lub/i przed rodzicami. W celu przygotowania rekwizytów do scenek „U lekarza” wskazana jest integracja zajęć językowych z zajęciami plastycznymi, a opanowania piosenki – z muzyką.

Lekcja 6

1. Poziom: klasa II

2. Czas trwania lekcji: 45 minut

3. Cele lekcji: uczniowie rozumieją tekst wierszyka „Mein Kaspar” i potrafią go, przy ewentualnej pomocy nauczyciela, powiedzieć z pamięci.

4. Materiały dydaktyczne: grafoskop, nagranie z tekstem wierszyka, pajacyk tekturowy, kawałki kolorowego kartonu, nożyczki, igła, mocne nici.

5. Techniki pracy: powtarzanie za wzorem, dyktando rysunkowe, dobieranie rymujących się par wyrazów, pantomima, wspólna i indywidualna recytacja tekstu.

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie (rozgrzewka językowa i wprowadzenie do tematu lekcji)

W zależności od rodzaju kursu (podstawowy czy poszerzony) chętni uczniowie prezentują parami na środku klasy piosenkę, której nauczyli się na poprzedniej lekcji lub omawiają krótko przyniesione ilustracje, np. *Die Dame ist krank. Der Bauch tut weh.* Nauczyciel wyjaśnia, co uczniowie będą robić na dzisiejszej lekcji, które z ich dotychczasowych umiejętności będą wykorzystane, a co będzie nowym materiałem.

2. Prezentacja nowego materiału językowego

Nauczyciel recytuje wierszyk rysując równocześnie pajacyka na folii.

3. Semantyzacja (praca nad nowym materiałem)

Poprzednia czynność jest powtarzana z udziałem uczniów, którzy naśladują nauczyciela i rysują pajacyka w zeszytach.

Wskazując na narysowane elementy uczniowie powtarzają fragmenty wierszyka za wzorem (najpierw będzie to nauczyciel, potem nagranie na kasecie). Ćwiczenie to

w razie potrzeby powtarzamy. Podczas ćwiczenia wymowy należy zwrócić szczególną uwagę na nowe słownictwo w wierszyku.

4. Faza ćwiczeń (ćwiczenia utrwalające nowy materiał)

Teraz nauczyciel bierze kolorową kredę, rysuje elementy pajacyka na tablicy, a uczniowie nazywają narysowane elementy.

Następnie nauczyciel bierze do ręki pajacyka z tekturki i razem z uczniami recytuje wierszyk, wskazując na wymieniane elementy.

Po tym ćwiczeniu nauczyciel i uczniowie wyjmują nożyczki, nici, kawałki kolorowego kartonu lub materiały z wkładki podręcznika i sami wykonują pajacyka. Nauczyciel instruuje i demonstruje, co jak należy wykonać. W czasie pracy uczniów wielokrotnie odtwarzany jest tekst wierszyka z kasyety.

Kiedy pajacyki są gotowe, uczniowie najpierw całą klasą, potem chętni uczniowie indywidualnie przedstawiają swojego pajacyka recytując wierszyk (przy ewentualnej pomocy nauczyciela).

5. Podsumowanie lekcji i wyjaśnienie zadania domowego

Uczniowie mówią, a potem zaznaczają w katalogu umiejętności, czego się dzisiaj nauczyli. Zadaniem domowym uczniów jest słuchanie kasyety z nagraniem wierszyka i przygotowanie się do recytacji na forum klasy.

* Powyżej opisana lekcja może być zintegrowana z zajęciami praktyczno-technicznymi, podczas których uczniowie wykonują pajacyka i przyniosą go na kolejne zajęcia językowe.

Wszystkie scenariusze lekcji zostały przygotowane z wykorzystaniem podręcznika *eins, zwei, drei*.

6. Opis założonych osiągnięć i sposób ich oceniania

6.1. Umiejetności ucznia po zakończeniu pierwszego etapu nauczania

- Uczeń rozumie i potrafi sformułować prostą, krótką wypowiedź (z zakresu powitania, przedstawiania się, określania pór roku i miesięcy, opisu osób i przedmiotów, opisu pogody, określania miejsca, nazywania czynności teraźniejszych) umożliwiającą nawiązywanie kontaktu, udzielanie i zdobywanie informacji, wyrażanie w prosty sposób opinii, uczuć i życzeń przy wykorzystaniu znanych struktur, gestów i mimiki.
- Uczeń potrafi rozpocząć i zakończyć rozmowę.
- Uczeń poprawnie wymawia przegłosy, dwugłoski, samogłoski długie, krótkie i głoskę „ç”. Uczeń ma świadomość pewnych regularności w języku niemieckim bez poznawania reguł gramatycznych.
- Uczeń potrafi poprawnie fonetycznie, w odpowiednim tempie, z odpowiednią (pytającą, oznajmującą lub rozkazującą) intonacją głośno przeczytać znany tekst.
- Uczeń potrafi zaśpiewać lub powiedzieć z pamięci poznane piosenki, wierszyki i wylizanki.
- Uczeń rozumie ogólnie odpowiedni do wieku tekst słuchany lub czytany, zawierający przede wszystkim znane struktury leksykalne.
- Uczeń potrafi dobrać wyrazy parami (rymy, antonimy, synonimy, wyrazy o wspólnych cechach) oraz wypisać wyrazy z określoną cechą graficzną lub fonetyczną.
- Uczeń potrafi pracować indywidualnie, w parach i grupach.
- Uczeń ma świadomość istnienia różnych kultur, języków i narodowości i odnosi się do nich z tolerancją.
- Uczeń zna odpowiednie do wieku i poziomu intelektualnego techniki samodzielnego uczenia się (np. przygotowywanie słowniczka obrazkowego, ilustrowanie poznanego słownictwa, powtarzanie fragmentów tekstu nagranych na kasiecie).

Sposoby demonstrowania wyżej wymienionych umiejętności przez dzieci:

wystawki,
przedstawienia teatralne dla rodziców,
prezentacje werbalne np. recytacje, prezentowanie dialogów,
wystawki prac plastyczno-językowych np. komiksów, plakatów, gazetek ściennych,
proste testy leksykalne najczęściej w formie zabaw lub gier planszowych.

6.2. Przykładowe techniki kontroli ustnej i pisemnej

Techniki kontroli ustnej na tym etapie powinny zawierać bodźce graficzne lub akustyczne:

- wydawanie poleceń wymagających reakcji werbalnej lub pozawerbalnej,
- zadawanie pytań do tekstu,
- zadawanie pytań do obrazka,
- porządkowanie obrazków według instrukcji,

- uzupełnianie lub kończenie rozpoczętych zdań,
- recytacja poznanego wierszyka (wylizanki, rymowanki).

Techniki kontroli pisemnej:

- uzupełnianie brakujących liter w wyrazie,
- łączenie wyrazów z obrazkiem,
- podpisywanie ilustracji,
- zaznaczanie odpowiedniego wyrazu (z dwóch lub trzech podanych) odnoszącego się do ilustracji,
- wypełnianie luk poprzez wstawienie odpowiedniego wyrazu z pamięci lub z kilku podanych pod tekstem.

6.3. Przykładowe zadania testowe

Patrz: załączniki na końcu programu

6.4. Wdrażanie do samooceny

Dziecko siedmioletnie może być przygotowywane do samooceny poprzez graficzne wyrażanie swego samopoczucia po recytacji, zaśpiewaniu piosenki czy też reakcji na polecenia nauczyciela. Znakami graficznymi wykorzystywanymi w tym celu mogą być uśmiechnięte lub ponure buzie, słoneczka, termometry nastroju czy po prostu krótką samoocena. Na przykład:

Zadanie			
Przedstawienie się	×		
Zaśpiewanie „Ich bin Felix”		×	

Komentarz w rubryce „zadanie” w obu propozycjach może być rysowany, wklejany lub wpisywany przez nauczyciela.

Zadanie	Jestem bardzo zadowolony	Zadowolony	Niezbyt zadowolony	Niezadowolony
Liczenie 1–12		×		
Wierszyk „Meine Familie”			×	
Kolory	×			

Może to być także, począwszy od trzeciej klasy, samodzielne przydzielanie sobie punktów w określonej przez nauczyciela skali. Treść takiej tabelki daje nauczycielowi możliwość poznania ucznia i ewentualnej ingerencji, jeśli stwierdza, że dziecko jest w stosunku do siebie zbyt krytyczne.

Uczniowie w wieku wczesnoszkolnym mogą też już sami określić swoje postępy w nauce, wymieniając to, co potrafią. W tym celu można zaproponować uczniom prowadzenie w zeszycie „katalogu umiejętności” i zaznaczanie (rysunkiem, króciutką notatką), czego się właśnie nauczyły, np.:

Katalog umiejętności „Już umiem”

- kolory (tu jest miejsce do narysowania kredką np. kwiatków w znanych kolorach),
- nazwy zwierząt (tu można narysować lub wkleić poznane zwierzęta),
- piosenki (przy wklejonym kluczu wiolinowym lub nutce uczniowie mogą wpisywać tytuł poznanej piosenki lub narysować obrazek związany z jej treścią),
- wierszyki, wyliczanki, rymowanki (uczniowie wklejają lub rysują obrazek związany z wierszykiem, lub wklejają (ewentualnie piszą) jego tytuł.

Katalog potrzeb „Chcę wiedzieć”

Dziecko może odczuwać również potrzebę lub konieczność poznania czy nauczenia się czegoś, czego jeszcze nie umie. Jest to powód, dla którego warto równoległe do katalogu umiejętności zaproponować uczniom prowadzenie katalogu potrzeb.

6.5. Opis zasad oceniania wewnątrzszkolnego uczniów

Kryteria oceny

Rozumienie ze słuchu

Uczeń reaguje na łatwe polecenia nauczyciela, rozumie łatwą historyjkę zawierającą znane grupy i struktury leksykalne, potrafi po wysłuchaniu tekstu narysować obrazek związany z jego treścią, połączyć fragment tekstu (wyraz, zwrot, krótkie zdanie) z obrazkiem, dorysować na obrazku elementy, które wystąpiły w nagrany tekście, ułożyć obrazki tak, aby odtworzyły wysłuchaną historyjkę.

Rozumienie tekstu czytanego

Uczeń potrafi połączyć wyrazy lub proste, krótkie zdania z odpowiednią ilustracją, potrafi uporządkować fragmenty znanego tekstu, rozumie proste polecenia w zeszycie ćwiczeń (*male, nenne, ergänze, rate*).

Mówienie (w zakresie dotyczącym ucznia, jego rodziny i otoczenia)

Uczeń potrafi zadać proste pytanie i odpowiedzieć na nie (odpowiedzi ucznia mogą być krótkie, jednowyrazowe), przedstawić scenkę zawierającą znane struktury, zaprezentować znany wierszyk, wyliczankę lub rymowankę, opowiedzieć znaną, prostą historyjkę na podstawie obrazków, opowiedzieć nową (dwi-, trzyzdaniową) historyjkę wykorzystując znany materiał językowy.

Pisanie

Uczeń potrafi uzupełnić brakujące literki, przepisać poprawnie wyrazy z tablicy, uzupełnić brakujące jednowyrazowe podpisy pod obrazkami, wybierając odpowiedni spośród podanych wyrazów, uzupełnić luki w znanym tekście, wykorzystując podane wyrazy lub odtwarzając je z pamięci.

Jak już w niniejszym programie niejednokrotnie podkreślano, na tym etapie nauczania języka obcego należy stosować przede wszystkim pochwały i oceny pozytywne, wspierające wiarę ucznia we własne możliwości, natomiast stawianie ocen od samego początku nauki nie jest wskazane. Nauczyciel może stosować niekonwencjonalne sposoby oceniania, np. stawiać stempelki, nagradzać za dobrze wykonane zadanie karteczką z uśmiechniętą buzią, z kwiatkiem, z krótkim komentarzem (*prima, bravo, sehr schön*). Otrzymane karteczki wklejane do zeszytu w określonym miejscu mogą stanowić późniejszą podstawę do oceny końcowej. Można też nagradzać pracę uczniów postawieniem stempelka z komentarzem.

Stosując konwencjonalny sposób oceniania należy wyjść od podanych powyżej kryteriów oceny. Nauczyciel przygotowując rozkład materiału określa cele semestralne w zakresie czterech sprawności językowych. Stopień osiągnięcia celu w zakresie każdej sprawności ocenia przyznając od 1 do 6 punktów.

Może posłużyć się poniższą tabelką:

Sprawność językowa	Punktacja	Uzyskane punkty
Rozumienie ze słuchu	1 2 3 4 5 6	
Mówienie	1 2 3 4 5 6	
Czytanie	1 2 3 4 5 6	
Pisanie	1 2 3 4 5 6	

Ocena końcowa:

- minimum 8 punktów (ocena mierna)
- maksimum 24 punkty (ocena celująca)

Optymalnym rozwiązaniem byłyby jednak rezygnacja z ocen cyfrowych na rzecz ocen opisowych, informujących o tym, co dziecko potrafi, a nad czym należałoby popracować. Nawet, jeżeli przygotowanie oceny opisowej jest bardziej czasochłonne, jej oddziaływanie na ucznia i jego rodziców jest pozytywniejsze i bardziej zachęcające do dalszej pracy.

Przykłady oceny opisowej

Ocena opisowa ucznia klasy I

Norbert Kobylnik

Norbert pięknie fonetycznie opanował poznany materiał językowy. Płynnie recytuje poznane wierszyki i rymowanki uwzględniając poprawną wymowę i intonację. Bardzo dobrze identyfikuje niemiecką nazwę z przedmiotem, obiektem lub ich cechami (kolorem, ilością).

Ocena opisowa ucznia klasy II

Katarzyna Perużyńska

Kasia pamięta poznane rymowanki, wierszyki i piosenki, poprawnie kojarzy niemieckie brzmienie wyrazu lub jego obraz graficzny z określonym przedmiotem lub obiektem i ich wyglądem. Rozumie zadane pytania dotyczące nazw i wyglądu osób, zwierząt oraz przedmiotów, lecz ma kłopoty z udzieleniem na nie nawet krótkiej odpowiedzi.

Małgorzata Sieradzan

Małgosia rozumie zadane pytania, dotyczące pór roku, nazw miesięcy, pogody, mieszkania, mebli, czynności, części garderoby i na ogół potrafi ładnie na nie odpowiedzieć. Bardzo ładnie czyta znany tekst, uwzględniając poprawną fonetykę i intonację. Czasem ma jednak problemy z rozwiązaniem zadań do tekstu słuchanego.

Jeśli nauczyciel języka niemieckiego jest równocześnie wychowawcą klasy, ocena opisowa będzie bardziej obszerna, a co za tym idzie szczegółowa.

7. Warianty pracy z programem

7.1. Zasady modyfikowania programu w zależności od warunków pracy

W zależności od warunków pracy modyfikacji mogą ulec następujące elementy programu:

- materiał nauczania – jego zakres i sposób realizacji (rezygnacja lub poszerzenie niektórych treści nauczania),
- pomoce naukowe i środki techniczne (ich bogactwo i różnorodność),
- techniki nauczania (rezygnacja z niektórych proponowanych technik lub uzupełnienie ich innymi).

Przed przystąpieniem do nauczania języka niemieckiego w pierwszej klasie szkoły podstawowej powinniśmy z zaproponowanych w niniejszym programie treści nauczania wybrać te, których realizacja będzie dla nas najistotniejsza. Wiąże się to ze wskazaniem partii, które uznamy za treści podstawowe i takich, które uznamy za treści dodatkowe i ewentualnie pominiemy w realizacji.

Nauczając języka niemieckiego w licznych klasach poświęcamy więcej czasu na powtórzenie wiadomości, a nową leksykę wprowadzamy ostrożnie, małymi „porcjami”. Podczas wprowadzania nowej leksyki stosujemy powtarzanie za wzorem przez całą klasę, grupy uczniów, rzędy i ławki – w nieregularnej kolejności, wymuszającej stałą uwagę uczniów. Często wykorzystujemy nagrania na kasecie. Modulacja głosu i zmiana siły głosu to strategie w zachowaniu nauczyciela ułatwiające utrzymanie dyscypliny w klasie. Jeżeli stwierdzamy, że uczniowie przestają uważać, zupełnie zmieniamy formę pracy. Zapowiedź nowej piosenki, zabawy lub obejrzenia krótkiej historyjki obrazkowej wpływa mobilizująco na uczniów, co sprzyja ponownemu wprowadzeniu dyscypliny. Podczas pracy samodzielnej kilkakrotnie odtwarzamy kasetę z nagraniami znanych tekstów piosenek, wierszyków czy króciutkich czytanek. Uczniowie wówczas podśpiewują sobie przy pracy, recytują lub odtwarzają znany tekst. Stosowanie wyliczanek przy wyborze ucznia mającego pełnić rolę osoby prowadzącej zabawę lub lidera w ćwiczeniu lub grze potęguje uwagę uczniów. W licznej klasie należy ograniczyć do minimum, a najlepiej zrezygnować zupełnie z „językowych” zadań domowych, ponieważ możliwości pomocy nauczyciela każdemu uczniowi w wypadku niepełnego lub błędnego wykonania zadania będą tu bardzo ograniczone.

7.2. Prezentacja przykładowych sposobów modyfikacji

7.2.1. Realizacja programu w wypadku zwiększonej liczby godzin

Realizując niniejszy program nauczania języka niemieckiego w wypadku zwiększonej liczby godzin niż tu zaproponowana, możemy planować ćwiczenia czasochłonne, polegające na malowaniu, klejeniu oraz pisaniu. Możemy też zaplanować dodatkowe piosenki i wierszyki, wzbogacić wprowadzone grupy leksykalne o dodatkową leksykę lub wprowadzić nowe grupy leksykalne. Mogą to być grupy wyrazów określające:

- smak potraw (*sauer, süß, schmackhaft, bitter, salzig*),
- miejsce wypoczynku (*am See, an der See, im Gebirge, auf dem Lande*),

- podstawowe dyscypliny sportowe (*Fußball, Basketball, Volleyball, Handball, Laufen, Judo, Hockey*),
- liczebniki główne 13-100,
- kształt przedmiotów (*lang, kurz, rund, eckig, dünn, dick, hoch, niedrig, breit, schmal*),
- samopoczucie (*krank, gesund, müde, zufrieden, böse, traurig*),
- podstawowe dolegliwości (... *tut weh, tun weh, was fehlt dir*),
- pory dnia,
- dni tygodnia.

W celu utrwalenia lub powtórzenia znanej leksyki, możemy stosować częściej ćwiczenia, polegające na kolorowaniu w książce ćwiczeń lub na kopii według instruktarzu. Częściej również niż w wypadku kursu podstawowego możemy realizować bazujące na dobrze opanowanym materiale językowym inscenizacje na środku klasy. Aby przygotować uczniów do komunikacji językowej w późniejszym okresie nauki języka, powinniśmy więcej czasu przeznaczyć na przygotowanie do prowadzenia prostych dialogów i ich przedstawianie na forum klasy.

Czytanie prostych bajek i częstsza niż w wypadku nauczania języka niemieckiego w podstawowym wymiarze godzin praca z filmem video powinny być uatrakcyjnieniem zajęć lekcyjnych i uzupełnieniem materiału.

Możemy też zaplanować **prace projektowe** polegające np. na:

- zbieraniu niemieckich naklejek, etykietek, prospektów, plakatów, kalendarzy ściennych i tworzeniu albumów lub uporządkowanych zbiorów,
- opracowywaniu tematycznego lub alfabetycznego słowniczka obrazkowego,
- opracowaniu kalendarza urodzin grupy,
- opracowaniu kalendarza roku szkolnego,
- opracowaniu kalendarza pogody dla określonego okresu,
- tworzeniu obrazkowej kartoteki leksykalnej (w klasie I będą to najczęściej tylko obrazki, w klasie II – obrazki podpisane na odwrocie, w klasie III – obrazki, na których odwrocie zapisane jest proste zdanie dotyczące obrazka lub elementu na obrazku. Obrazki do kartoteki mogą być rysowane lub wycinane z czasopism).

7.2.2. Realizacja programu w wypadku zmniejszonej liczby godzin

W wypadku zmniejszonej niż zakładana liczby godzin lub pracy z zespołem słabszych uczniów należy skoncentrować się przede wszystkim na treściach związanych z dzieckiem i jego rodziną, a pominać:

w klasie I

- nazwy kwiatów,
- nazwy zabawek,
- zawody i funkcje niektórych osób,
- nazwy owoców i warzyw,
- wybrane atrybuty spożywcze,
- wybrane czynności,
- zaimki dzierżawcze *mein* i *dein*,
- zaimek osobowy *wir*,
- piosenki „Tannenbaum”, „Alle meine Kleider”, „Ich esse eine Banane” i wierszyki „Auf Wiedersehen, die Schule”, „Wir singen und tanzen”.

w klasie II

- nazwy zwierząt w ZOO, ich wygląd i czynności,
- nazwy świąt i uroczystości,
- nazwy owoców i warzyw pominięte w poprzedniej klasie wprowadzić w miarę możliwości teraz lub pominąć je całkowicie w tym etapie kształcenia,
- czasownik *können*,
- zdania pytające typu *Lernst du?*,
- szyk przestawny w zdaniu oznajmującym,
- piosenki „Advent, Advent”, „Nikolaus”, „Karneval”.

w klasie III

- nazwy pojazdów,
- wybrane ozdoby choinkowe,
- „zadania” miesięcy,
- zwierzęta domowe (wprowadzić jedynie *der Hund* i *die Katze*),
- pogoda i przyroda w określonych porach roku,
- czasowniki *dürfen*, *müssen* i *wollen*,
- rzeczowniki złożone,
- zaimek nieokreślony *es*,
- wierszyki „Auf der Straße”, „Kastanien-Blues”, „Grüß Gott, Kompott”, „Der Frühling ist da”.

W opracowaniu niniejszego programu zostały uwzględnione:

1. Rekomendacje Rady Europy dotyczące nauczania języków obcych szkole podstawowej.
2. *Nürnberger Empfehlungen zum frühen Fremdsprachenlernen*, München 1996.
3. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, Warszawa 2.11.1998 r.

Przykładowe teksty do języka niemieckiego – nauczanie wczesnoszkolne

I. Tim hat Geburtstag – przyporządkuj zdania do obrazków

1. Die Kinder gratulieren Tim.
2. Sie essen Torte.
3. Sie spielen Karten.
4. Die Mutter bringt die Torte.

1	2	3	4

II. Wir reimen

Ritze, ratze, ratze, ritze,
nun erzählen wir uns .....

Ritze, ratze, ritze, ratze,
Hinterm Ofen sitzt die .....

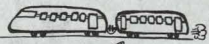

Fidaritz, Fidaritz,
die Maus ist doch kein .....

Der Spatz ist doch keine Maus.
Und du bist .....

Spatz
Witze
raus
Katze

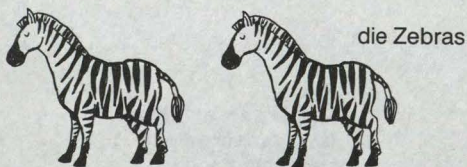
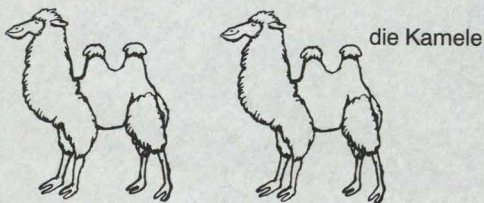
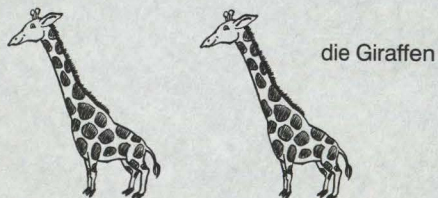
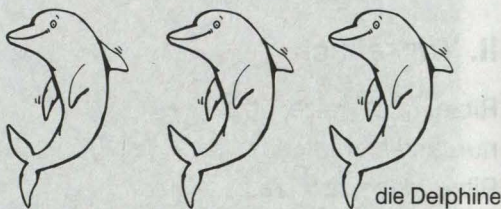
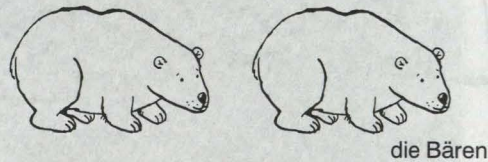
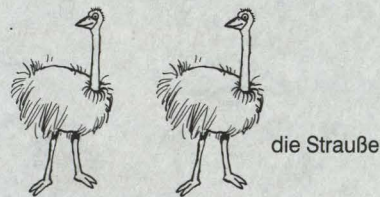
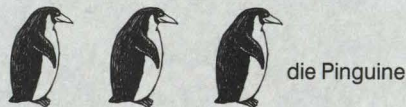
III. Was tun sie?

Das		.....	fliegt
Das		.....	spielt
Das		.....	saust
Die		.....	rast
Der		.....	spinnt
Die		.....	schwimmt

IV. Im Zoo

Posłuchaj i uzupełnij tekst.

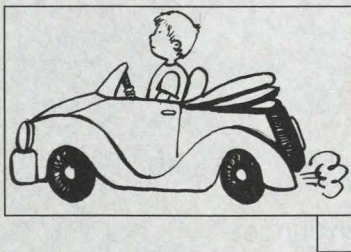
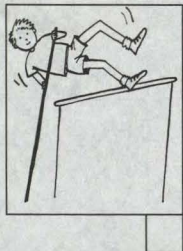
Heute geht Peter in den Zoo.
 Er zahlt an der Kasse,
 Im Zoo sind viele Tiere.
 Bären und .....
 Zebras und .....
 Giraffen und .....
 Pinguine und .....

V. Was tust du?

1. Ich laufe.
2. Ich springe.
3. Ich lache.
4. Ich spiele.
5. Ich singe.
6. Ich sitze.
7. Ich reime.
8. Ich gehe.
9. Ich fahre.
10. Ich trinke.

VI. Uzupetnij pory roku.

Es war eine Mutter, die hatte vier Kinder,
 den ....., den .....,
 den ....., und den Winter.
 Der ..... bringt Blumen,
 der ..... bringt Klee,
 der ..... bringt Trauben,
 der ..... bringt Schnee.

VII. Wie heißen die Tiere?

 le	 E nt	 fa	_____	 Af	 fe	_____	
 ch	 is	 F	_____	 ffe	 ira	 g	
 f	 ha	 Sc	_____	 er	 Pf	 d	
 h	 sc	 F	 ro	_____	 ol	 W	 f

VIII. Uzupetnij tekst.

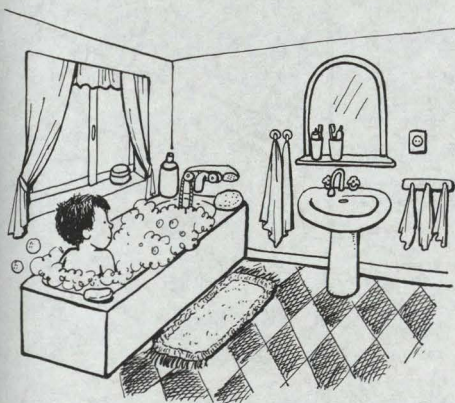
ist/sind

1. Tim ..... ein Junge.
2. Er ..... neun Jahre alt.
3. Die Kinder ..... im Klassenzimmer.
4. Die Affen ..... im Zoo.
5. Die Mädchen ..... im Bad.

IX. Postuchaj i zaznacz co Peter myje.

Peter ist sehr schmutzig. Er geht ins Badezimmer. Das Wasser ist in der Badewanne. Er nimmt die Seife und den Schwamm. Er wäscht seinen Kopf. Dann wäscht er seine Beine und Arme. Er wäscht auch seine Hände und Füße.

der Kopf

das Haar

die Nase

der Mund

Beine

Füße

Arme

Hände

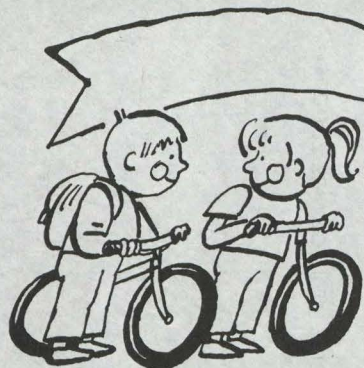
Martin und Susis Reise

I. Bemalt die Blume in der Aufgabe 4 rot.

II. In der Aufgabe 8 bemalt die Banane gelb, die Trauben blau, die Birne grün, den Apfel rot.

Martin i Susi jadą na wycieczkę. Jeżeli chcesz pojechać z nimi, rozwiąż zadania.

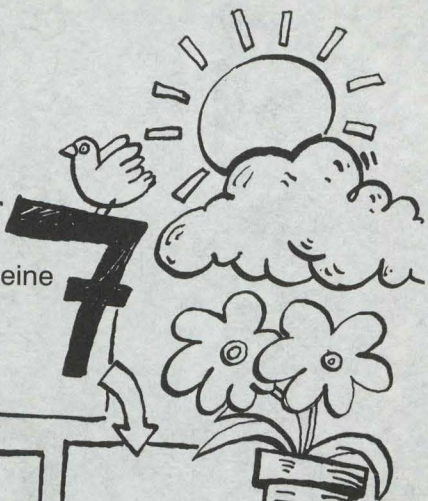

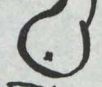

1. Wer bist du?
Ich bin .....

2. Wie alt bist du
Ich bin .....

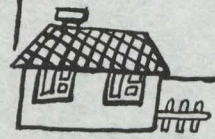
3. Das ist eine
 vier
 acht
 sieben

8. Połącz rysunki kolorami

- blau
- grün
- gelb
- rot

7. Mein Haus hat
..... Fenster

6. Felix ist ein
 Maus
 Ente
 Katze

5. Das ist ein
 Polizist
 Nikolaus
 Schneemann

4. Die Blume ist
 grün
 blau
 rot

9. Czego nie powinno być
w teczce szkolnej?
das Heft
das Buch
der Bleistift
die Katze

10. Du bist sehr ...!

Rozkład materiału		Rok szkolny	
		klasa grupa	klasa grupa
I SEMESTR			
II SEMESTR			

Rozkład materiału		Rok szkolny	
		klasa grupa	klasa grupa
I SEMESTR			
II SEMESTR			

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o.

Wydanie drugie

Arkuszy drukarskich: 4,0

Skład i łamanie: LOGOSCRIPT

Druk ukończono w marcu 2001 roku

Druk i oprawa: DRUKARNIA „TĘCZA“

Niniejszy program może być realizowany w pracy z serią podręczników **eins, zwei, drei**:

Lucyna Halej, Marta Kozubska, Ewa Krawczyk
eins, zwei, drei. Podręcznik do języka niemieckiego
dla klasy I, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1998

Lucyna Halej, Marta Kozubska, Ewa Krawczyk
eins, zwei, drei. Podręcznik do języka niemieckiego
dla klasy II, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1999

Lucyna Halej, Marta Kozubska, Ewa Krawczyk
eins, zwei, drei. Podręcznik do języka niemieckiego
dla klasy III, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2000

e-mail: wspwn@wspwn.com.pl
strona www: www.wspwn.com.pl
bezpłatna infolinia: **0 800 22 33 44**

ISBN 83-7195-173-6

9 788371 951732